

POHJOIS-HAAGAN YHTEISKOULUN LUKION OPETUSSUUNNITELMA

”Elämäsi kunnossa”

Koulun johtokunta käsitellyt ja
hyväksynyt 9.6.2005

Jukka Koskipirtti
johtokunnan
puheenjohtaja

Jukka Tanska
johtokunnan
sihteeri

1.	LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA.....	3
1.1.	Arvot	3
1.2.	Tehtävät ja tavoitteet.....	3
1.3.	Koulun toiminta-ajatus.....	3
2.	KOULUN TOIMINTAKULTTUURI.....	5
2.1.	Toimintakulttuurin pääpiirteet	5
2.2.	Oppimiskäsitys.....	5
2.3.	Opiskeluympäristö	5
2.4.	Opetusmenetelmät ja työtavat.....	6
2.5.	Opiskelijoiden osallisuus	6
3.	OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	7
3.1.	Tuntijako	7
3.1.1.	Yleistä	7
3.1.2.	Urheilulukion tuntijako	7
3.2.	Kieliohjelma.....	8
3.3.	Koulun painotukset	8
3.4.	Oppilaaksiotto	8
3.5.	Koulun opiskelujärjestelyt	9
3.6.	Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu.....	10
3.7.	Oppilaitosten väliset yhteiset opetusjärjestelyt	10
3.8.	Muut opetusjärjestelyt.....	10
4.	OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN	12
4.1.	Ohjaustoiminta	12
4.1.1.	Opinto-ohjaus.....	12
4.2.	Ohjaustoiminnan tehtävä ja tavoitteet.....	12
4.2.1.	Ohjauksen osa-alueet	12
4.3.	Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät	12
4.4.	Yhteydenpito ja tiedottaminen	13
5.	OPISKELIJAN TUKEMINEN.....	14
5.1.	Tukiopetus.....	14
5.2.	Oppilashuolto.....	14
5.3.	Opiskeluun liittyvä erityinen tuki	15
5.4.	Erityisopetus.....	15
5.5.	Erityisjärjestelyt	16
6.	ARVIOINTI.....	17
6.1.	Opiskelijan oppimisen arviointi.....	17
6.1.1.	Arvioinnin tavoitteet	17
6.1.2.	Kurssisuorituksen arviointi	17
6.1.3.	Oppiaineen oppimäärän arviointi.....	19
6.1.4.	Lukion oppimäärän suoritus.....	20
6.1.5.	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	20
6.1.6.	Todistukset.....	20
6.2.	Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen	21
7.	OPPIAINEIDEN KESKEISET TAVOITTEET JA SISÄLLÖT.....	22
7.1.	Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen	22
7.2.	Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö, työtavat ja arviointi.....	22
	ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMI ÄIDINKIELENÄ	22
	TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	29
	Ruotsi	29
	Ruotsin perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (A)	31
	Ruotsin perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B1)	32

VIERAAT KIELET	34
Englanti A1	35
Saksa A1	37
Ranska B2	39
Saksa B2	40
Ranska B3	42
Saksa B3	43
Espanja B3	45
MATEMATIIKKA	46
Matematiikan pitkä oppimäärä	47
Matematiikan lyhyt oppimäärä	53
BIOLOGIA	57
MAANTIEDE	64
FYSIIKKA	69
KEMIA	76
EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO	80
ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	84
FILOSOFIA	89
HISTORIA	92
YHTEISKUNTAOPPI	99
PSYKOLOGIA	103
MUSIIKKI	108
KUVATAIDE	112
LIIKUNTA	116
TERVEYSTIETO	124
OPINTO-OHJAUS	129
TEKSTIILITYÖ	131
KOTITALOUS	131
LIIKENNEKASVATUS	132
KOULUKOHTAINEN KURSSI /	132
MUUSSA OPPILAITOKSESSA SUORITETTU KURSSI	132
8. URHEILUVALMENNUS URHEILULUKION OPETUSSUUNNITELMASSA	133
8.1. Johdanto	133
8.2. Urheiluvalmennuksen kurssit	134
8.2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta	134
8.2.2. Lukio-opetuksen aihekokonaisuudet urheiluvalmennuksessa	134
8.2.3. Valmennuksen toteuttaminen	136
8.3. Urheiluvalmennuksen arviointi	137
8.4. Urheiluvalmennuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt	137
8.4.1. Yleiset tavoitteet	137
8.4.2. Yleiset sisällöt	138
8.5. Lajikohtaiset opetussuunnitelmat	139
Jääkiekko	139
Jalkapallo	140
Koripallo	141
Salibandy	142
Muodostelmaluistelu	143
Tanssi	144
Muut lajit	145
Yksilölliset lajit	145

1. LUKION TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

1.1. Arvot

Arvostetaan monipuolista yleissivistystä ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen, tuetaan myönteistä kasvua aikuisuuteen.

Rakennetaan suomalaista kulttuuria ja identiteettiä, edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa ja edistetään tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta; ei hyväksytä väkivaltaa, syrjintää tai rasismia.

Pidetään huolta turvallisesta opiskelu- ja työympäristöstä sekä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista.

Kouluyhteisössä vahvistetaan osallisuutta ja vastuunottoa, hyvää käytöstä ja yhteistyötä.

Toimitaan elämää ja ympäristöä kunnioittaen sekä kestävää tulevaisuutta rakentaen. Pohjois-Haagan yhteiskoulussa korostetaan lisäksi liikuntaan, terveyteen ja terveelliseen elämäntapaan liittyviä arvoja, joiden avulla saadaan lisävoimia sekä työtehtäviin että henkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Arvot antavat raamit muulle opetussuunnitelmalle. Ne heijastuvat opetukseen ja kaikkeen koulun toimintaan. Arvot vaativat jokaiselta työyhteisön jäseneltä – opiskelijalta, opettajalta ja muulta henkilökunnan edustajalta – omistautumista ja sitoutumista. Pohjois-Haagan yhteiskoulun arvojen tarkoitus on olla luomassa kaikille liikunnallista elämänsäntettä. Koulun rakentama arvopohja on myös perustana hyvälle elämälle sekä menestykselle jatko-opiskeluissa ja työelämässä.

1.2. Tehtävät ja tavoitteet

Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukio on yleis- ja liikuntalukio. Lukiossamme on mahdollista oma yksilöllinen opintokokonaisuus tai valita erityinen liikunnan opintosuunta. Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukio toimii yleissivistävänä, ylioppilastutkintoon johtavana ja jatko-opintoihin valmentavana oppilaitoksena, joka tukee nuoren yksilöllistä kasvua, sukupuolten tasa-arvoa ja nuorten kypsymistä aikuisuuteen.

Koulutyössä toteutamme yhteisiä arvoja. Pyrimme siihen, että opiskelija kokee jokaisen koulupäivänsä elämykseksi ja päämääriensä tavoittelemisen tuellamme mielekkääksi. Koulumme tavoitteena on myös, että opiskelija suorittaa koulunsa yltaen parhaimpaansa ja saa valmiudet jatkaa opintojaan mahdollisimman pitkälle sekä pystyy yhdistämään opiskelun ja liikuntaharrastuksen, tarvittaessa huippu-urheilunkin siten, että em. osa-alueet tasapainottavat toisiaan. Opiskelijalle annetaan valmiuksia oppia hoitamaan asioitaan aktiivisesti sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa – hän kasvaa tekemään järkeviä valintoja ja kantamaan niistä vastuun. Yhteistyö kodin ja erilaisten turvaverkkojen kanssa on osa nuoren kehitystä kohti aikuisuutta. Pohjois-Haagan yhteiskoulu pyrkii vahvistamaan opiskelijoiden liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa ja kasvattamaan heistä yhteiskunnan normeja ja hyviä tapoja noudattavia kansalaisia. Kestävän kehityksen ajatus pyritään iskostamaan opiskelijoille elämäntavaksi.

1.3. Koulun toiminta-ajatus

”Elämäni kunnossa”

Tarjoamme nuorelle mahdollisuuden yksilölliseen voimavarojen kehittämiseen tukemalla hänen kehitystään ja valmistamme häntä kohtaamaan muuttuvan yhteiskunnan tiedolliset ja taidolliset vaatimukset.

2. KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

2.1. Toimintakulttuurin pääpiirteet

Lukioissa tavoitteena on toimiva vuorovaikutus sekä kouluyhteisön jäsenten terveyttä ja työssä jaksamista edistävä avoin, myönteinen ja rauhallinen ilmapiiri. Lukioissa kehitetään käytäntöjä, jotka tukevat yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista, osallisuutta ja rakentavaa kriittisyyttä sekä kaikkien koulussa työskentelevien vastuun ottoa itsestään, toiminnastaan ja yhteisestä työskentelystä.

Pohjois-Haagan yhteiskoulussa pyritään antamaan, ottamaan ja kantamaan vastuuta. Näin syntyy luottamusta, mikä näkyy hyvänä ja reiluna henkenä.

Oppilaat otetaan huomion yksilöinä oman osaamisensa ja omien tarpeittensa suhteen. Tämä toteutuu sekä yleislinjalla että liikunta- ja matematiikkalinjalla. Oppilaille annetaan tarvittaessa erityisopetusta ja muuta tukea opiskelussa. Toisaalta oppilaat saavat mahdollisuuden kehittää taitojaan niillä alueilla, jotka ovat heidän vahvuutensa.

2.2. Oppimiskäsitys

Lukioissa opetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on prosessi, jossa oppija on aktiivinen subjekti. Oppiminen edellyttää tavoitteellista opiskelua vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa. Opettaja opettaa ja ohjaa opiskelua.

Oppiminen on ongelmanratkaisua sisältävä prosessi, jossa oppija liittyy uusia tietoja ja taitoja aikaisemmin opittuun. Oppimisessa keskeistä on omatoiminen ja kriittinen tiedonhankinta, opitun jäsentäminen ja hyödyntäminen sekä uuden tiedon rakentaminen yhdessä toisten kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista; siihen vaikuttavat myös elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus kehittävät opiskelijan minäkuvaa. Oppimisen taitoja vahvistamalla luodaan pohja koko elämän kestäväälle oppimiselle.

Yhteiskunta ja koulu säätelevät oppimista. Opiskelijan kulttuurisessa ja sosiaalisessa elinpiirissä syntyneet kokemukset ovat oppimisen lähtökohta. Oppiminen mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy ymmärtämään ja rakentamaan omaa kulttuuriaan.

2.3. Opiskeluympäristö

Lukiossa opiskeluympäristöä kehitetään aktiivisesti. Hyvä opiskeluympäristö tukee opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta sekä antaa mahdollisuuden oman toiminnan arviointiin. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen kehittymiseen. Oppimisen esteitä ja oppimisvaikeuksia yritetään tunnistaa varhain ja tartutaan toimiin niiden voittamiseksi.

Opiskeluympäristö tukee myönteistä opiskeluasennetta sekä edistää oppilaan osallisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti.

Opetuksessa hyödynnetään koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä, erityisesti Helsingin monipuolisia mahdollisuuksia ja yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Vastuu opiskeluympäristöstä on koulun henkilöstöllä ja opiskelijoilla. Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää opiskeluympäristöä ja sen kehittämistä.

Pohjois-Haagan yhteiskoulun sijainti tarjoaa hyvät mahdollisuudet liikuntapainotuksen toteutumiselle. Koulun omien tilojen lisäksi käytössä on mm. Pirkkolan urheilupuiston monipuolinen tarjonta.

2.4. Opetusmenetelmät ja työtavat

Lukiassa opetusmenetelmät ja työtavat valitaan niin, että ne vahvistavat koulun arvoja ja auttavat saavuttamaan opetussuunnitelman tavoitteet. Opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon myös yksilölliset erot ja opiskelijoiden erilaiset tavat oppia.

Työtapojen tehtävänä on tukea monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, opiskelijan kehittymistä oppijana sekä antaa mahdollisuuksia kasvuun ihmisenä ja yhteisön jäsenenä. Tärkeitä ovat oppimaan oppimisen taidot sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. Työtavat tarjoavat opiskelijalle tilaisuuden myös elämykselliseen ja luovaan toimintaan.

Opetuksessa käytetään eri oppiaineille ominaisia, monipuolisia työtapoja ja painotetaan tutkivaa, toiminnallista ja ongelmalähtöistä työskentelyä. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknikkaa ja luodaan edellytyksiä toimia tietoyhteiskunnan aktiivisina kansalaisina.

2.5. Opiskelijoiden osallisuus

Lukiassa opiskelijat pääsevät mahdollisimman monipuolisesti vaikuttamaan koulun toimintaan. Osallistumisen kautta tuetaan hyvää oppimista sekä ihmiseksi ja vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa demokraattista toimintakulttuuria. Oppilaskuntatoiminta kehittää opiskelijoiden valmiuksia toimia omien ryhmiensä edustajina ja harjaantua neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan.

3. OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

3.1. Tuntijako

3.1.1. Yleistä

Lukiokoulutuksessa noudatetaan valtioneuvoston asetusta lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaoista. Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Nämä kurssit ilmenevät opetussuunnitelman ainekohtaisista osioista.

3.1.2. Urheilulukion tuntijako

Pohjois-Haagan yhteiskoulu toimii opetusministeriön antaman asetuksen mukaisesti erityisen tehtävän saaneena urheilulukiona. Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen tehtävän mukaisia urheiluvalmennuksen kursseja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955/2002) 8 §:ssä säädetystä pakollisten oppiaineen kursseista kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Erityisen koulutustehtävän mukaisten urheiluvalmennuskurssien tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										
Englanti A1	1	2	3	4	5	6	7	8	9											
Saksa A1	1	2	3	4	5	6	7	8	9											
Ruotsi A1	1	2	3	4	5	6	7	8	9											
Ruotsi B1	1	2	3	4	5	6	7	8	9											
Ranska B2+B3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										
Saksa B2+B3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										
Espanja B3	1	2	3	4																
Matematiikka, pitkä	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14						
Matematiikka, lyhyt	1	2	3	4	5	6	7	8	9											
Fysiikka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										
Kemia	1	2	3	4	5	6														
Tietotekniikka	1	2																		
Biologia	1	2	3	4	5	6	7													
Maantieto	1	2	3	4																
Uskonto (UE)	1	2	3	4	5	6	7													
Uskonto (UO)	1	2	3	4	5															
Elämäkatsomustieto	1	2	3	4	5															
Psykologia	1	2	3	4	5	6	7													
Filosofia	1	2	3	4																
Historia	1	2	3	4	5	6	7	8												

Yhteiskuntaoppi	1	2	3	4																
Liikunta (yleislinja)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Liikunta (liikuntalinja)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Terveystieto	1	2	3																	
Musiikki	1	2	3	4	5	6	7	8												
Kuvataide	1	2	3	4	5	6	7	8												
Opinto-ohjaus	1	2	3																	
Tekstiilityö	1																			
Kotitalous	1	2	3																	
Liikennekasvatus	1																			
Koulukohtainen kurssi	1	2	3	4																

pakollinen kurssi

valtakunnallinen syventävä kurssi

koulukohtainen syventävä kurssi

soveltava kurssi

3.2. Kieliohjelma

A	englanti, saksa, ruotsi
B1	ruotsi
B2	saksa, ranska
B3	saksa, ranska, espanja

3.3. Koulun painotukset

Yleislinjan opiskelijoille valinnaisten liikuntakurssien tavoite on tarjota vastapainoa välillä raskaillekin lukio-opinnoille ja ohjata liikunnalliseen ja terveelliseen elämäntapaan monipuolisen liikuntatarjonnan avulla.

Liikuntalinjan opiskelun tavoite on yhdistää lukio-opinnot ja urheiluharrastus mahdollisimman sujuvasti. Kilpa- ja huippu-urheilun vaatimukset pyritään sovittamaan yhteen laadukkaan lukio-opiskelun kanssa.

Liikuntalinjan opiskelijat tehostavat valmentautumistaan koulun ohjatuilla valmennustunneilla kolmena aamuna viikossa. Koulu järjestää valmentautumiselle laadukkaat puitteet asianmukaisten tilavarausten ja ammattitaitoisten valmentajien avulla.

Liikuntalinjalaisille kuuluu myös teippauksen, lihahuollon, psyykkisen valmennuksen ja urheiluravitsemuksen opintoja. Myös valmentajatutkinto sekä erotuomari- ja toimitsijakurssit täydentävät urheilijoiden opiskelua.

Laajalla kilpailutoiminnalla tuetaan valmentautumista ja tuodaan vaihtelua urheilijoiden harjoitteluun.

Lukion opinto-ohjaus tukee urheilijoiden opintojen suunnittelua, jotta sekä opiskelu että urheilu voivat molemmat edetä mahdollisimman hyvin. Mahdollisiin urheiluharrastusten aiheuttamiin poissaoloihin suhtaudutaan myönteisesti ja pyritään tukemaan opintojen edistymistä myös kilpailumatkojen ja harjoitusleirien aikana.

3.4. Oppilaaksiotto

Lukiossamme voi opiskella yleislinjalla ja liikuntalinjalla.

Yleislinjan (linjakoodi 0187-000) opiskelijat valitaan suoraan lukuaineiden keskiarvon perusteella.

Liikuntalinjalle (linjakoodi 0187-800) hakevat pisteytetään seuraavasti:

- Lukuaineiden keskiarvosta (liikunnan numero lasketaan mukaan) saa enintään 10 pistettä. Haettaessa ilmoitetaan joulutodistuksen keskiarvo tai mukaan liitetään vastaavien yläasteen jaksoarvostelujen kopiot. Lopulliset keskiarvopisteet lasketaan kevään päästötodistuksen arvosanoista. Lukuaineiden keskiarvoon lasketaan mukaan myös liikunnan numero.
- 1. Liiton tai urheiluseuran lausunnon tai hakijan selvityksen perusteella saa 1 - 7 pistettä. Urheilupisteisiin vaikuttavat urheilusaavutukset, liikunnalliset tavoitteet, harrastuneisuus sekä esimerkiksi ohjaustoiminta. Pisteiden antamista varten tarvitaan lausunto liitolta, valmentajalta ja/tai liikunnanopettajalta. Hakija voi myös itse selvittää liikunnan harrastustaan, lajeja ja säännöllistä harjoitteluaan.
- Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukio voi antaa koulun lajiohjelman tai jonkin muun merkityksellisen syyn perusteella 1 - 3 lisäpistettä.

Koululla on hakua varten oma lomake.

3.5. Koulun opiskelujärjestelyt

Opiskelun suunnittelu ja oppilaiden osallistuminen

Opiskelun yleiset suuntaviivat suunnitellaan kevään ja syksyn suunnittelupäivien yhteydessä ja opettajainkokouksissa. Opetusjärjestelyitä muutettaessa voidaan kuunnella oppilaiden mielipiteitä, ja oppilaskunta voi myös esittää toivomuksia opetusjärjestelyitä tehtäessä ja kurssitarjontaa laadittaessa.

Oppiaine- ja kurssikohtaisesta suunnittelusta vastaavat aineryhmät ja yksittäiset opettajat. Oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan osallistua suunnitteluun kurssin alkaessa.

Jaksotus ja kurssitus

Koulussa noudatetaan jaksotettua työjärjestystä ja opetus on kurssimuotoista. Jaksojärjestelmästä päätetään toimintasuunnitelman yhteydessä.

Yhteistyö ja yhteiset opetusjärjestelyt toisten oppilaitosten kanssa ja opintojen suorittaminen muissa oppilaitoksissa

Koulun vakiintuneita yhteistyökumppaneita ovat mm. Pohjois-Haagan yhteiskoulun yläaste, Helsingin tekniikan alan ammattioppilaitos, Mäkelänrinteen urheilulukio, Ounasvaaran urheilulukio, Suomen urheiluopisto (Vierumäki) ja Haagan autokoulu. Näiden oppilaitosten kanssa on mahdollista järjestää mm. yhteisiä kursseja.

Muissa oppilaitoksissa suoritettuja kursseja voidaan harkinnan mukaan hyväksyä osaksi lukion oppimäärää.

Opiskelijan poissaolot

Lukion opiskelijan on selvitettävä kaikki poissaolonsa kirjallisesti. Tämän tulee tapahtua välittömästi poissaolon päätyttyä, kuitenkin ennen kurssikoetta. Opettaja antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen siitä, että tämä voi menettää osallistumisoikeuden kurssikokeeseen, jos opettajan mielestä selvitys ei ole hyväksyttävä. Opiskelija palauttaa kyseisen varoituksen huoltajan allekirjoittamana varoituksen antaneelle opettajalle. Jos opiskelija ei varoituksesta huolimatta

selvitä poissaoloja asianmukaisesti, rehtori tekee kurssin opettajan esityksestä päätöksen opiskelijan menettämästä oikeudesta osallistua kurssikokeeseen. Päätökset ovat opettajien ja asianosaisen opiskelijan nähtävissä kansiossa opettajainhuoneessa.

3.6. Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu

Lukion opiskelija voi suorittaa kurssinsa myös itsenäisesti. Suoritettavasta kurssista tehdään kirjallinen sopimus kurssia opettavan opettajan kanssa. Pääsääntöisesti itsenäinen kurssi tehdään samassa jaksossa kuin kurssi on tarjolla.

Etäopiskelusta sovitaan erikseen yhteistyössä apulaisrehtorin, lukion opinto-ohjaajan ja aineenopettajan kanssa. Etäopiskelu perustuu kirjalliseen opiskelusuunnitelmaan.

3.7. Oppilaitosten väliset yhteiset opetusjärjestelyt

Koulun vakiintuneita yhteistyökumppaneita ovat mm. Pohjois-Haagan yhteiskoulun yläaste, Helsingin tekniikan alan ammattioppilaitos, Mäkelänrinteen urheilulukio, Suomen urheiluopisto (Vierumäki) ja Haagan autokoulu. Näiden oppilaitosten kanssa on mahdollista järjestää mm. yhteisiä kursseja. Koulumme on osa pääkaupunkiseudun urheiluakatemiaa (Urhea). Urhea on urheilijoiden, oppilaitosten, lajiliittojen, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä valmennuksen tukipalveluita tarjoavien tahojen yhteenliittymä, joka toimii yhteistyössä Suomen Olympiakomitean kanssa.

Muissa oppilaitoksissa suoritettuja kursseja voidaan harkinnan mukaan hyväksyä osaksi lukion oppimäärää.

3.8. Muut opetusjärjestelyt

Koulun ulkopuolella annettavassa opetuksessa käytettävä aika luetaan koulun työajaksi ja siitä määrätään toimintasuunnitelmassa.

Koulun ulkopuolella annettavassa opetuksessa voidaan käyttää esim. seuraavia toimintamuotoja: eri aineiden oppitunteja tai kursseja, opintokäyntejä, opintoretkiä, leirikouluja ja työelämään tutustumista.

Opintoretki on yhden tai useamman oppiaineen opiskeluun liittyvä, koulun toimintasuunnitelmassa vahvistettu tutustumismatka ja samalla opintotapahtuma. Retki kestää yleensä yhden tai kaksi päivää. Leirikoululla tarkoitetaan koulun järjestämää toimintaa, jonka ohjelmaan kuuluva eri oppiaineiden opetus, vapaa-ajanvietto, majoitus ja ruokailu järjestetään koulun ulkopuolella. Opintoretket ja leirikoulut on järjestettävä ensisijaisesti kotimaassa, mutta myös sellaiset leirikoulut ovat mahdollisia, joiden kohdealue on ulkomailla. Opintoretken ja leirikoulun järjestämisen lähtökohdiana on, että opettajat ja oppilaat haluavat vapaaehtoisesti osallistua niihin. Opintoretken ja leirikoulun kustannuksista vastaa ylläpitäjä, ja toimintaa järjestetään ylläpitäjän talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Mikäli opintoretken tai leirikoulun kustannukset tulisivat suuremmiksi kuin ylläpitäjän osoittama määräraha, on suunnitelmassa selvitettävä rahoitus määrärahan ylittävältä osalta.

Johtokunta antaa tarvittaessa erilliset ohjeet opintoretken ja leirikoulun toimintasuunnitelmasta. Työelämään tutustumisen jaksot toteutetaan työelämään tutustuttamissuunnitelman mukaan, jonka johtokunta on hyväksynyt.

Opintokäynti on yhden tai useamman oppiaineen opiskeluun liittyvä, muutaman tunnin kestävä tutustuminen määrättyyn kohteeseen, kuten esim. museoon, tuotantolaitokseen tai näyttelyyn. Tällainen voi olla myös käynti konsertissa, elokuvissa, teatterissa tai oopperassa.

Muuhun koulun ulkopuolella annettavaan opetukseen, johon kuuluvat mm. teemapäivät ja päivätyökeräykset, sovelletaan edellä koulun ulkopuolella pidettävistä oppitunneista annettuja ohjeita.

4. OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

4.1. Ohjaustoiminta

Opiskelijoiden yksilölliset ohjaukselliset tarpeet ovat ohjaustoiminnan lähtökohta. Tavoitteena on tukea lukio-opintojen sujumista ja vahvistaa opiskelijoiden tasa-arvoa. Ohjaus tukee opiskelijaa lukio-opiskeluun liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä henkilökohtaisissa opiskelun ja elämäntilanteen kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun.

Ohjauksen toteuttamiseen osallistuu koko opettajakunta. Ohjaussuunnitelmasta käyvät ilmi ohjausta toteuttavat henkilöt, heidän tehtävänsä ja vastuualueensa. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tiedotetaan ohjauksen muodoista ja ohjausta antavien henkilöiden tehtäväjaosta. Ohjaussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain.

4.1.1. Opinto-ohjaus

Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opinto-ohjaaja suunnittelee ohjauksen kokonaisuutta yhteistyössä rehtorin, ryhmäohjaajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja muun kouluyhteisön jäsenten kanssa. Opinto-ohjausta toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena ja opinto-ohjauksen kursseina. On tärkeää huolehtia opiskelijan mahdollisuudesta saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta.

Opinto-ohjaajan erityisellä vastuulla on opiskelijoiden lukioaikaiseen opiskeluun liittyvien valintojen ohjaaminen sekä jatkokoulutus- ja elämänsuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Opiskelijan päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä prosessi, johon varataan aikaa sekä henkilökohtaisena että ryhmäohjauksena. Lisäksi huolehditaan siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään keskeisiä tietolähteitä sekä yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

4.2. Ohjaustoiminnan tehtävä ja tavoitteet

Ohjauksen tehtävänä Pohjois-Haagan yhteiskoulussa on tukea ja ohjata opiskelijoita lukion alkuvaiheessa, lukioaikana ja siirryttäessä jatko-opintoihin. Tavoitteena on auttaa opiskelijoita toteuttamaan itselleen tarkoituksenmukaista opintosuunnitelmaa. Pyrimme ohjaamaan jokaista opiskelijaa hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaan ottaen huomioon opiskelijan elämäntilanne ja hyvinvointi. Erityisenä tehtävänä on tukea urheiluvia opiskelijoita niin, että opiskelun ja urheilun yhteensovittaminen sujuu joustavasti. Tavoitteena on myös yhteisöllisyyden edistäminen.

4.2.1. Ohjauksen osa-alueet

Ohjauksen osa-alueet ovat opintojen suunnittelun ohjaus, opiskelun ohjaus, yo-tutkintoon ohjaaminen sekä ohjaus jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun.

4.3. Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät

Ohjausta toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena, opinto-ohjauksen kursseina, pienryhmäohjauksena ja ryhmäohjauksena. Aineenopettajat ohjaavat oman aineensa opiskelussa. Ohjaukseen kuuluu myös tutortoiminta.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijaa autetaan oman henkilökohtaisen opinto-suunnitelmansa suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Jatko- ja urasuunnitelman pohdinnassa käytetään myös henkilökohtaista ohjausta. Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille yhteisiä lukio-opintoihin liittyviä käytänteitä, opiskelutaitoja ja uravalintaa. Pienryhmäohjausta toteutetaan tarvittaessa opiskelijoiden tarpeista lähtien. Ryhmäohjaus koostuu säännöllisistä ryhmätapaamisista (ro-vartit, ro-tunnit), joissa ryhmäohjaajan johdolla käydään läpi ajankohtaisia ohjausasioita. Niihin osallistuminen on opiskelijoille pakollista.

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä, ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijaa suunnittelemaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, joka sisältää myös ylioppilastutkintosuunnitelman sekä seuraa opiskelijan opiskelusuunnitelman toteutumista yhteistyössä ryhmäohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja antaa henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta, pitää opinto-ohjauksen kurssit ja organisoii niihin liittyvää toimintaa. Opinto-ohjaaja koordinoi ryhmäohjausta. Opinto-ohjaaja opastaa opiskelijoita jatko-opintoihin liittyvässä tiedonhankinnassa ja vastaa ohjauksellisista kysymyksistä yhteistyössä koulun sisäisten ja ulkopuolisten tahojen kanssa. Opinto-ohjaaja on opiskelijahuoltoryhmän jäsen.

Ryhmäohjaaja perehdyttää oman ryhmänsä opiskelijoita oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin. Ryhmäohjaaja pyrkii kehittämään oman ryhmänsä opiskelijoiden yhteisöllisyyden toteutumista lukio-opintojen ajan yhteistyössä muun ohjaushenkilöstön kanssa. Ryhmäohjaaja seuraa ja tukee oman ryhmänsä opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia sekä ohjaa omalta osaltaan opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman suunnittelua. Ryhmäohjaaja seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä säännöllisesti jaksoittain ja tiedottaa tilanteesta opinto-ohjaajalle. Ryhmäohjaaja toimii linkkinä muun ohjaushenkilöstön, opiskelijahuollon ja kotien välillä.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa ja auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Opettaja ohjaa opiskelijan itsenäistä opiskelua opettamassaan oppiaineessa sekä ohjaa opiskelijan ylioppilastutkintoon valmistautumista.

Apulaisrehtori osallistuu urheilijoiden ohjaukseen. Rehtori luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja vastaa ohjauksen riittävästä resurssoinnista. Rehtori huolehtii lukio-opiskelun ja lukio-opintoihin hakeutumisen tiedottamisesta perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille ja heidän huoltajilleen. Rehtori tiedottaa lukio-opintoihin ja yo-tutkintoon liittyvistä määräyksistä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

4.4. Yhteydenpito ja tiedottaminen

Opiskelijan henkilökohtaisissa asioissa yhteydenpitoa kotiin hoitavat mm. ryhmäohjaaja, rehtori ja opinto-ohjaaja. Opinto-ohjaaja tiedottaa opiskelijoille jatko-opintoihin liittyvistä asioista ja huolehtii yhteydenpidosta eri yhteistyötahojen kanssa. Näitä ovat mm. työvoimahallinto, elinkeinoelämä, urheiluoppilaitokset, valmennus, muut oppilaitokset ja peruskoulut.

5. OPISKELIJAN TUKEMINEN

5.1. Tukiopetus

Opinnoissaan jälkeen jääneelle tai muusta syystä tukiopetusta tarvitsevalle lukion oppilaalle voidaan oppilaan suostumuksella antaa tukiopetusta. Tukiopetusta annetaan oppilaan viikoittaisen tuntimäärän lisäksi, ja sitä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle. Annettavan tukiopetuksen kiintiöstä päättää johtokunta toimintasuunnitelman yhteydessä.

Tukiopetuksen tarkoituksena on auttaa koulun toimenpitein oppilasta, jolla on vaikeuksia edetä opinnoissaan. Syy vaikeuksiin voi olla tilapäinen, esim. sairaudesta johtuvan poissaolon aiheuttama, tai pitkän ajan kuluessa kehittynyt jälkeen jääminen jossakin oppiaineessa. Tukiopetuksen tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, että se järjestetään tukiopetustarpeen syyn mukaisesti. Tukiopetusta voidaan järjestää kurssimaisesti esim. 10 – 20 tunnin laajuisina kursseina sellaisissa oppiaineissa, joiden tukiopetuksen tarve arvioidaan suureksi. Tukiopetusta ei lasketa oppilaan kokonaiskurssimäärään silloinkaan, kun se on järjestetty kurssimaisesti.

Tukiopetuksen järjestämisessä voi sekä oppilas että opettaja olla aloitteentekijänä. Tarvittava opetus pyritään järjestämään oppilaan sitä pyytäessä, mikäli se varatun resurssin rajoissa on mahdollista.

5.2. Oppilashuolto

Oppilashuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista ja sen toteuttaminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Oppilashuollon avulla edistetään opiskelijoiden tervettä, tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Tavoitteena on, että opiskelija kokee koulun turvalliseksi ja viihtyisäksi työskentely-ympäristöksi sekä tuntee yhteenkuuluvuutta kouluyhteisöön, saa ohjausta, huolenpitoa ja kannustavaa palautetta koulun päivittäisessä arjessa sekä apua ongelmatilanteissa.

Kouluyhteisön turvallinen arki muodostuu opiskelijoiden hyvinvointia ylläpitävästä ja edistävästä sekä oppimista tukevasta toimintakulttuurista. Arjen huolenpito tarkoittaa välittävää ja kannustavaa vuorovaikutusta, opiskelijoiden kuulemistä ja varhaista puuttumista sekä tukitoimia luokassa.

Oppilashuoltotyö perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön koulun henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden viranomaisten kanssa. Oppilashuollon tehtäväkenttä sisältää sekä yhteisöllisen että yksilöllisen työn, sekä ennaltaehkäisevän että hoitavan työn.

Onnistunut oppilashuoltotyö edellyttää yhdessä laadittuja toimintamalleja ja suunnitelmia ennaltaehkäisevää työtä ja ongelmatilanteiden hoitamista varten. Säännöllisen koulunkäynnin turvaamiseksi opiskelijoiden läsnäoloa seurataan ja poissaoloihin puututaan. Koululla on toimintamallit kriisi-, kiusaamis-, väkivalta-, syrjintä- ja häirintätilanteiden hoitamiseksi sekä päihteiden käyttöön liittyvien ongelmatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi ja hoitamiseksi. Pohjois-Haagan yhteiskoululla suunnitellaan ja arvioidaan vuosittain oppilashuollon toimintaa omassa eri toimintasuunnitelmassa ja –kertomuksessa. Oppilashuollolliset prosessit on kuvattu ns. oppilashuollon laatukansiossa.

Pohjois-Haagan yhteiskoulussa on moniammatillinen oppilashuoltoryhmä, joka koordinoi ja kehittää oppilashuoltotyötä sekä osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvointia ylläpitävään ja edistävään työhön ja etsii ratkaisuja tukea tarvitsevien opiskelijoiden auttamiseksi.

Moniammatillisessa työssä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita sekä tietojensaantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä.

Oppilashuollon palveluita koulussa ovat kouluterveydenhuolto, koulukuraattorin, opinto-ohjaajien sekä erityisopettajien palvelut. Oppilashuollollista toimintaa koordinoi vararehtori. Pohjois-Haagan yhteiskoulun oppilashuoltoryhmä kokoontuu viikoittain ja ryhmään kuuluvat: vararehtori, terveydenhoitaja, erityisopettajat, yläasteen opinto-ohjaajat, lukion opinto-ohjaajat ja kuraattori. Tarvittaessa ryhmää täydennetään luokanvalvojilla, aineenopettajilla tai muilla tarpeellisilla henkilöillä.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Pohjois-Haagan yhteiskoulun oppilashuolto on verkostoitunut eri viranomaisten kanssa Pääkaupunkiseudulla. Tiivistä yhteistyötä tehdään mm. seuraavien tahojen kanssa; alueen nuorisotalot, seurakunta, sosiaalitoimi, Klaari Helsinki ja aluepoliisi. Yhteistyötapoja ovat tapaamisten, konsultointien, yhteisten projektien lisäksi säännölliset Haagan aluetyöryhmän kokoukset.

Oppilashuollon tiedottamisen tavoitteena on toisaalta avoimuus ja toisaalta taas yksilön tietosuojan turvaaminen. Periaatteena on, että tarpeellinen tieto tavoittaa asianosaiset henkilöt koulu yhteisössä.

5.3. Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Lukiossa annetaan tukea opiskelijalle, jonka opiskelun edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi. Erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea psyykkisistä tai sosiaalisista tai elämäntilanteeseen liittyvistä syistä tai joilla on oppimisvaikeuksia.

Tavoitteena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa lukio-opintonsa. Opiskelija voi saada erityisopetusta, oppilashuollon palveluita tai hänet ohjataan tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia hoitopalveluita.

Lukiossa ilmaantuviin vaikeuksiin puututaan välittömästi, kun ne on havaittu. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus- ja koetilanteet järjestetään siten, että hänen yksilölliset tarpeensa voidaan ottaa huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan kirjallinen suunnitelma, jossa todetaan, miten hänen yksilölliset tukitoimensa koulussa järjestetään. Suunnitelman tekoa koordinoi oppilashuoltoryhmä. Suunnitelmaa toteuttavat kaikki opiskelijaa opettavat opettajat sen mukaan, miten kunkin opiskelijan tarpeiden perusteella sovitaan.

5.4. Erityisopetus

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Erityisopetus tukee myös opiskelijaa, jolla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai muita oppimisvaikeuksia. Erityisopettaja ei ota vastuuta opetussuunnitelman mukaisten oppiaineiden opetuksesta eikä eri oppiaineiden tukiopetuksesta.

Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa opiskelijan ohjaukseen ja arviointiin silloin, kun on kyse oppimisvaikeuksiin liittyvistä asioista. Hän toimii yhteistyössä opiskelijaa opettavien aineenopettajien kanssa.

Opiskelijan tukeminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, johon opiskelija itse ja tarvittaessa hänen vanhempansa osallistuvat.

5.5. Erityisjärjestelyt

Erityistä tukea ovat myös Valtioneuvoston asetuksen n:o 144 / 2001 § 14 tarkoittamat erityiset järjestelyt lukion aikana sekä oppimistilanteissa että kokeissa. Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriöt otetaan huomioon, siten että opiskelijoilla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin. Erityisjärjestelyt ja niiden käytännön toteutus suunnitellaan opiskelijan, opettajan ja erityisopettajan sekä muun opiskelijahuollon kanssa yhteistyössä.

Erityisjärjestelyihin lukion aikana on mahdollisuus myös sellaisella opiskelijalla, joka ei aio osallistua ylioppilaskokeeseen. Ylioppilastutkintolautakunnalta anotaan erikseen erityisjärjestelyt ylioppilaskoetta varten.

6. ARVIOINTI

6.1. Opiskelijan oppimisen arviointi

6.1.1. Arvioinnin tavoitteet

Pohjois-Haagan yhteiskoulussa toimitaan kaupungin linjauksen mukaisesti seuraavasti: opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan ja opiskelijalle annetaan palautetta monipuolisesti. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan määrätietoiseen opiskeluun, luodaan edellytyksiä itsearviointiin, omien tavoitteiden asettamiseen ja työskentelyn kehittämiseen ja vahvistetaan siten oppimaan oppimisen taitoja. Opiskelijalle annetaan selkeää tietoa opintojen edistymisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimistuloksista sekä opintojen aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan aina kurssin päättyttyä.

Opiskelun arviointi antaa opettajille tärkeää palautetietoa opetuksen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Huoltajat saavat arvioinnista tietoa opiskelijan opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista. Arviointi antaa tietoa myös jatko-opintojen järjestäjille sekä työelämän edustajille.

6.1.2. Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan suorittama kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille kurssin alussa. Myös opiskelijan itsearviointi voidaan ottaa huomioon käyttäen hyväksi mm. kurssin arviointikeskusteluja. Kunkin oppiaineen arviointiperusteet selvitetään opetussuunnitelman oppiainekohtaisessa osiossa.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Arviointi annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4 – 10. Arvosana 5 tarkoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitapoja voivat olla numeroarviointi tai suoritusmerkintä (S = suoritettu). Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa. Kirjaimella K merkitään, jos kurssin suorittaminen on kesken.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriöt, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijoilla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Näissä tapauksissa voidaan neuvotella opiskelijahuollon kanssa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta. Opiskelijan itsenäisesti suorittama kurssi arvioidaan soveltaen ainekohtaisia kriteerejä. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyty arvosana. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä arvioidaan myös tällöin laaja-alaisesti.

Opiskelija ja hänen huoltajansa saavat tietoa opintojen etenemisestä jaksotodistuksittain. Alle 18-vuotiaalta opiskelijalta voidaan edellyttää huoltajan allekirjoitus.

Kurssikoe voidaan kerran siirtää oppilaan esittämästä pätevistä syistä uusintakoepäivälle tai suoritettavaksi erikseen sovittuna aikana. Jos opiskelija jää pois kurssikokeesta tai kurssikokeen uusintamahdollisuudesta ilmoittamatta pätevää syytä, annetaan kurssin arviointi pääsääntöisesti arvosanalla 4 (hylätty). Kurssi voidaan kuitenkin erityisistä syistä arvioida jatkuvan näytön perusteella.

Hylätyn kurssin voi suorittaa kerran kyseessä olevaa kurssia seuraavassa uusintakokeessa tai sen voi käydä uudelleen. Uusintakoetilaisuus järjestetään viisi kertaa lukuvuodessa. Kaksi perättäistä hylättyä kurssisuoritusta samassa oppiaineessa aiheuttaa etenemisesteen, jolloin voidakseen jatkaa kyseisen aineen opintoja opiskelijan on ensin suoritettava jompikumpi kurssi hyväksytysti.

Opiskelijalla on mahdollisuus uusia hyväksyty kurssi käymällä kurssi uudestaan osallistuen opetukseen tai osallistumalla kerran korotustenttiin, jolloin parempi arvosana jää voimaan. Korotustentti järjestetään kahdesti vuodessa, jolloin siinä voi korottaa edellisen puolen vuoden aikana suoritettujen kurssien arvosanoja.

Opiskelijan opintoja seuraavat opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja, oppilashuoltoryhmä ja aineenopettajat.

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Opiskelijan anomus ja päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tehdään hyvissä ajoin ennen mainittujen opintojen alkamista. Kurssit hyväksyy rehtori aineenopettajan ja/tai opinto-ohjaajan lausunnon pohjalta. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Asteikko 1-5	lukioasteikko	asteikko1-3
Hylätty	4 (hylätty)	hylätty
1	5 (välttävä)	1
2	6 (kohtalainen)	1
3	7 (tyydyttävä)	2
4	8 (hyvä)	2
5	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi määrittellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, vastaavuus määrittellään opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukion pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisina tai valtakunnallisina syventävinä kursseina, niistä annetaan numeroarvosana. Opiskelijan tulee itse huolehtia, että päätöstä kurssin hyväksiluettavuudesta tehtäessä on käytettävissä selostus kurssin sisällöstä, vaatavuustasosta ja

laajuudesta, esimerkiksi kyseessäolevan oppilaitoksen opetussuunnitelma. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta voidaan päättää myös jälkikäteen.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelman oppiainekohtaisessa osassa ilmoitettavalla tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Maahanmuuttajaopiskelija arvioidaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille - oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseista. Suomi/ruotsi äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Pitkien sairas- tai urheilupoissaolojen korvaamisessa painotetaan opiskelijan aktiivisuutta sekä täydentävien tehtävien saamisesta että suorittamisesta. Tasokkaiden kilpaurheilijoiden säännöllisiä urheilupoissaoloja korvaavista suorituksista ja kurssien arvioinnista tulee neuvotella urheilusta vastaavan rehtorin kanssa.

6.1.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Soveltavien kurssien mahdollisesta kuulumisesta oppiaineen oppimäärään kerrotaan ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Oppiaineen oppimäärän arvosana muodostuu opiskelijan suorittamien pakollisten ja numerolla arvioitujen syventävien kurssien aritmeettisen keskiarvon perusteella. Mainituista opinnoista saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1-2 kurssia	0
3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Oppiaineen oppimäärään liittyvien muiden syventävien ja soveltavien kurssien arviointitavasta kerrotaan tarkemmin opetussuunnitelman ainekohtaisessa osiossa.

Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, järjestetään mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen. Kuulusteltavan oppimäärän laajuus määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmasta. Edellä mainitun kuulustelun lisäksi arvosanaa on mahdollista korottaa seuraavilla tavoilla:

- syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä
- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat

Numeroin arvioidaan:

- -kaikki pakolliset oppiaineet
- -valinnaiset vieraat kielet, mikäli niiden oppimäärä käsittää vähintään kolme kurssia

Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Liikunnasta sekä yhden kurssin käsittävistä pakollisista oppiaineista annetaan arvosana, mikäli opiskelija sitä pyytää, muutoin suoritusmerkintä.

Koulukohtainen/muussa oppilaitoksessa suoritettu kurssi:

Koulukohtaiset soveltavat kurssit nojaavat lukiolaissa, lukion tuntijaossa sekä lukion opetussuunnitelman perusteissa ilmaistuihin tavoitteisiin. Koulun järjestämän kurssin tarkemmat tavoitteet ja sisällöt määritellään lukuvuosi-kohtaisesti lukion toimintasuunnitelman yhteydessä. Rehtori voi hyväksyä tässä yhteydessä korvaavaksi kurssisuorituksiksi muussa oppilaitoksessa suoritettun kurssin tai muutoin tavoitteiden mukaisen ja laajuudeltaan riittävän laajan suorituksen.

6.1.4. Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Lukion kurssimäärässä ovat mukana kaikki hänen arvioidut kurssinsa, eikä mitään voi jälkikäteen enää poistaa. Vapautus oppiaineesta ei muuta mainittua vähimmäiskurssimäärää. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kurseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

6.1.5. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Jos opiskelija on tyytymätön tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua lääninhallitukselta. Lääninhallitus voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin, määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi tai määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava. Koulu tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.1.6. Todistukset

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

- lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
- todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
- todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.
- jaksotodistus

6.2. Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen

Koulun toiminnan arviointi on osa koulu yhteisön perustyötä ja osa Helsingin yleissivistävän koulutuksen arviointia. Arvioinnin tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, opetustoimen henkilöstön työtä ja sekä hankkia ja analysoida tietoa koulun kehittämistyön ja päätöksenteon pohjaksi.

Lukuvuosittain toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana ovat koulun oman opetus suunnitelman ohella yleissivistävän koulutuksen strategiset sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja edellisen lukuvuoden toimintakertomus. Koulu hyödyntää toiminnan ja talouden suunnittelussa käytettävissä olevia arviointituloksia.

Itsearviointia tehdessään ja omia tuloksia seuratessaan koulu voi ottaa huomioon yleissivistävän koulutuksen arvioinnin linjauksissa mainitut yhteiset arviointikäytännöt ja niiden tuottamat tulokset ja tulosten kehittämisen.

Koulu voi osallistua valtakunnallisiin ja opetusviraston tilaamiin tutkimuksiin ja voi vastata kyselyihin sekä hyödyntää niistä saatuja tuloksia toimintansa kehittämisessä.

Koulu voi kaikille yhteisten arviointikäytänteiden ja arviointikohteiden ohella halutessaan myös käyttää omia arviointimenetelmiä ja valita arviointikohteita omista lähtökohdistaan käsin.

Koulun toiminnan arvioinnista ovat ensisijaisesti vastuussa rehtori ja opettajat.

7. OPPIAINEIDEN KESKEISET TAVOITTEET JA SISÄLLÖT

7.1. Aihekokonaisuudet ja eheyttäminen

Valtakunnallisesti määritellyt aihekokonaisuudet sisältyvät Helsingin kaupungin lukioiden kasvatustyöhön ja kaikkien aineiden opetukseen. Toteutettavat aihekokonaisuudet ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä ja mediaosaaminen

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa otetaan huomioon pääkaupunkiseudun ja Helsingin sekä erityisesti Haagan alueen tarjoamat mahdollisuudet ja haasteet.

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa painotetaan tulevaisuusnäkökulmaa.

Aihekokonaisuuksien tavoitteet ilmenevät PHYK:ssa

- opetus- ja kasvatustyötä ohjaavissa arvoissa
- toimintakulttuurin linjauksissa
- tietostrategiassa
- ympäristöohjelmassa
- hyvinvointia ja turvallisuutta koskevissa suunnitelmissa
- kunkin oppiaineen tavoitteissa, sisällöissä ja menetelmissä
- oppilashuoltokansion linjauksissa

7.2. Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö, työtavat ja arviointi

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisuuden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla. Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä; pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen.
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa.
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta.
- syventää tekstitaitojaan: osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempina niiden tavoitteista ja konteksteista.
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen.
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa.
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden.
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökel-
poisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen
opiskelussa.
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

ARVIOINTI

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssi-arvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Kurssin arvosana määräytyy siis kirjallisten ja suullisten tuotosten perusteella; lisäksi siihen vaikuttaa harrastuneisuus, jota osoitetaan kurssin aikana tehdyillä näytetöillä.

Pakolliset kurssit (6)

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, teksti ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään,
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista,
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta,
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin,
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua syventää tietojaan ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi,
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin,
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit,
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys,
- tekstien referointi ja kommentointi,
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta,
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena,
- oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä,
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta,
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti,

- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta,
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi,
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta.

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta,
- syventää tietojansa kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä,
- kehittyä fiktiiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen,
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti,
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen,
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi,
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus,
- draama kirjallisuudenlajina,
- novellien, runojen ja draaman erittelyä,
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan,

- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä
- arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta,
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta,
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia,
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos,
- argumentointitavat ja retoriset keinot,
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä,
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä,
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki,
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnaissa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin,
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen,
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnasta ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan,
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta,
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa,
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin,
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen,
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle,
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään,
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta,
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa,
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja,
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista .

Syventävät kurssit

7. Puheviestintätaitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhe-kulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa; puheenvuorojen pitämistä yleisön edessä yksin ja keskusteluissa ja väittelyissä
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhe-kulttuuria

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyttää oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

Soveltava kurssi

10. Koululehtikurssi (ÄI10)

Opiskelija perehtyy lehdentekoon oman PHYK:n lehden toimitustyön myötä ja tutustuu ammattikirjoittajien työhön. Hänen tekstinteko- ja tietokonetaitoonsa syvenevät sekä näkökulmansa lähiympäristöön ja kouluyhteisöön laajenee. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden, esimerkiksi kuvaamataidon ja yhteiskuntaopin kanssa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- toimii aktiivisesti oman työyhteisönsä kehittämisessä
- työskentelee vastuullisesti toisten kanssa yhteisen päämäärän saavuttamiseksi
- kehittää taitojaan sekä kirjallisessa että suullisessa ilmaisussa tietokonetta apuna käyttäen

- löytää itsestään kriittisen ajattelijan ja tarmokkaan tekijän
- kiinnostuu myös koulua ympäröivästä maailmasta ja hakee näkökulmia eri ammattiryhmiin

Keskeiset sisällöt

- lehden suunnittelu, kirjoittaminen, kuvittaminen ja taittaminen yhteistyössä ryhmän kanssa
- mediatekstien lajeja: uutinen, arvostelu, pakina, kolumni, artikkeli, reportaasi jne.
- vierailu lehtitaloon tai kustantamoon
- palautteen antaminen ryhmän sisällä sekä sen saaminen ryhmäläisiltä ja lehden ilmestymisen jälkeen myös koko kouluyhteisöltä

Kurssien suoritusjärjestys

Kursseja suositellaan käytäväksi numerojärjestyksessä. Erityisesti kurssi 2 on käytävä ennen sitä seuraavia kursseja. Muusta menettelystä sovitaan opettajan kanssa erikseen.

Opetusjärjestelyt

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa käytetään vaihtelevia työtapoja kurssien tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Painopiste on oppilaan omassa aktiivisuudessa: tietoa ja taitoa hankitaan itsenäisesti, esiinnyttään, osallistutaan opetuskeskusteluihin, vierailaan esim. teatterissa ja taidenäyttelyissä, tehdään itsenäisiä töitä ja työskennellään ryhmissä. Opetellaan antamaan palautetta ja saamaan sitä paitsi opettajalta, myös opiskelijatovereilta. Tietokonetaitoja pyritään harjoittelemaan jokaisella kurssilla.

Aihekokonaisuudet

Opetussuunnitelman aihekokonaisuuksista äidinkielessä ja kirjallisuudessa painottuvat erityisesti kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä viestintä ja mediaosaaminen: Jokaisella kurssilla luetaan sekä koti- että ulkomaista kirjallisuutta, jonka avulla opiskelija voi laajentaa näkökulmaansa sekä omaan että vieraaseen kulttuuriin. Lisäksi jokaisella kurssilla perehdytään median avulla sekä läheisiin että kaukaisempiin tapahtumiin erilaisten tekstilajien ja tiedotusvälineiden kautta. Opiskelija tutustuu erilaisiin tapoihin, ihmiskohtaloihin ja arvomaailmoihin sekä saa ajattelun aineksia oman elämänsä rakentamiseen. Hän arvostaa itseään sekä Pohjois-Haagan yhteiskoululaisena että suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä, oppii eläytymään myös toisten asemaan sekä ymmärtämään ja arvostamaan heidän kulttuuriaan aidosti. Kuitenkin hän oppii myös arvioimaan kriittisesti hänelle tarjottua tietoa, arvomaailmoja ja ajattelumalleja.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Ruotsi

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A-oppimäärä	B2.1	B1.2	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Opetusjärjestelyt

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoille tarjotaan jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittämiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Itsenäinen suoritus:

Kurssien suorittaminen itsenäisesti on mahdollista vain erityisin perustein. Asiasta neuvotellaan opettajan kanssa.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Useimpien kurssien arvosana määräytyy ensisijaisesti kurssikokeen arvosanan mukaan. Lisäksi arviointiin vaikuttavat tuntityöskentely ja yhteisesti sovitut tehtävät.

Aihekokonaisuudet

Kielten opiskelussa korostuvat luontevasti aihekokonaisuudet kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus sekä viestintä- ja mediaosaaminen. Lisäksi kursseilla sivutaan myös muita aihekokonaisuuksia.

Ruotsin perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (A)

Pakolliset kurssit

1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiireinä ovat ihmissuhteet, erilaisuus sekä ihmisen hyvinvointiin liittyvät asiat. Kurssilla vertaillaan elämää ennen ja nyt. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Aihepiireinä ovat Suomen ja suomenruotsalaisen kansanosan ja sen kulttuurin esittely eri näkökulmista ja olojemme vertailu muihin Pohjoismaihin ja Eurooppaan, Suomi monikulttuurisena maana sekä maamme kaksikielisyys. Aihekokonaisuuksista korostuu erityisesti ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”. Kirjallista tuottamista harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

4. Elinympäristömme (RUA4)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativahkon tekstiaineksen avulla. Aihepiireinä ovat luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”viestintä- ja mediaosaaminen” ja ”teknologia ja yhteiskunta” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Aihepiireinä ovat työ, elinkeinot, opiskelu sekä palvelutilanteet yhteiskunnassamme. Kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuuksista kurssilla korostuu ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

7. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUA7)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativan kieliaiineksen avulla lähtökohtana esimerkiksi eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yritys-elämä. Eri aihekokonaisuudet tarjoavat näkökulmia ja lähestymistapoja aiheiden käsittelyyn.

9. Niveltävä kurssi

Kurssilla kerrataan peruskoulun keskeiset asiat. Perehdytään lukion kielenopiskelun työtapoihin. Harjoitellaan suullista kielitaitoa ja laajennetaan sanavarastoa.

Kurssien suoritusjärjestys

Suosittelava kurssien suorittamisjärjestys: 9, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Ruotsin perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B1)

Pakolliset kurssit

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

5. Elinympäristömme (RUB5)

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB6)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vankentaa jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaineksen avulla.

8. Niveltävä kurssi

Kurssilla kerrataan peruskoulun keskeiset asiat. Perehdytään lukion kielenopiskelun työtapoihin. Harjoitellaan suullista kielitaitoa ja laajennetaan sanavarastoa.

Kurssien suoritusjärjestys

Suosittelava kurssien suorittamisjärjestys: 8, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

VIERAAT KIELET

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1–B1.2	B1.1	B1.2	B1.1–B1.2
Muut kielet B2	A2.2	A2.1–A2.2	A2.2–B1.1	A2.1–A2.2
Muut kielet B3	A2.1–A2.2	A2.1	A2.1–A2.2	A1.3–A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Opetusjärjestelyt

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoille tarjotaan jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kurseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä

ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Itsenäinen suoritus:

Kurssien suorittaminen itsenäisesti on mahdollista vain erityisin perustein. Asiasta neuvotellaan opettajan kanssa.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Useimpien kurssien arvosana määräytyy ensisijaisesti kurssikokeen arvosanan mukaan. Lisäksi arviointiin vaikuttavat tuntityöskentely ja yhteisesti sovitut tehtävät. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Aihekokonaisuudet

Kielten opiskelussa korostuvat luontevasti aihekokonaisuudet kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus sekä viestintä- ja mediaosaaminen. Lisäksi kursseilla sivutaan myös muita aihekokonaisuuksia.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

RA = ranskan kieli

SA = saksan kieli

EA = espanjan kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä (A)

Englanti A1

Pakolliset kurssit

1. Nuori ja hänen maailmansa

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Viestintä ja vapaa-aika

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja

mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

6. Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Tutkimme ihmisen vaikutusta luontoon ja luonnon vaikutusta ihmiseen. Panostamme erityisesti vaativien aiheiden sanaston vahvistamiseen, laajentamiseen ja syventämiseen. Harjoitteleme mielipiteen ilmaisemista erityisesti suullisesti, mutta myös kirjallisesti. Kieliopin tärkeimmät rakenteet kerrataan ja kuullunymmärtämistä vankennetaan. Ryhmän kanssa päätetään kiinnostavimmista työtavoista ja suullisen osuuden painottumisesta kurssin arvioinnissa.

8. Puhu ja ymmärrä paremmin

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa A-englannille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien

vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

9. Niveltävä kurssi

Rakennamme siltaa peruskoulun ja lukion englannin opintojen väliin. Kurssi on tarkoitettu erityisesti niille, jotka tarvitsevat vahvistusta sanastossa ja rakenteissa sekä työtapojen ja opiskelutaitojen hallinnassa.

10. Abikurssi

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla kaikkia koetyyppejä, samalla vahvistaen erilaisia kokeessa tarvittavia tietoja ja taitoja. Kurssin loppukokeena on preliminääri eli harjoitusylioppilaskoe. Kurssilla menestyminen voi vaikuttaa päättöarviointia korottavasti.

Kurssien suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät kurssit 7 ja 8 suoritetaan englannin opintojen loppupuolella, kurssi 10 juuri ennen ylioppilaskirjoituksia. Niveltävä kurssi 9 suoritetaan lukion alussa ennen pakollisia kursseja.

Saksa A1

Pakolliset kurssit

1. Nuori ja hänen maailmansa

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

2. Viestintä ja vapaa-aika

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä paikkakunnalla käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri

Kurssilla käsitellään oman kotipaikan ja kotimaan sekä kohdemaiden kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen.

6. Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan aiempaa vaativamman kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen.

8. Puhu ja ymmärrä paremmin

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla. Kurssin SAA8 arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä

9. Niveltävä kurssi

Rakennamme siltaa peruskoulun ja lukion saksan opintojen väliin. Kurssi on tarkoitettu erityisesti niille, jotka tarvitsevat vahvistusta sanastossa ja rakenteissa sekä työtapojen ja opiskelutaitojen hallinnassa.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit 1 ja 2 on suoritettava ensin. Muiden pakollisten kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Syventävät kurssit 7 ja 8 suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen ja kurssi 9 ennen pakollisia kursseja.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B2)

Ranska B2

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

8. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

9. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja ääntämistä. Tavoitteena on lisäksi oppia oikeinkirjoituksen alkeet.

10. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kurssit 9 ja 10 toimivat niveltävinä kursseina ja suoritetaan ennen kurssia 1.

Saksa B2

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

8. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

9. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja ääntämistä. Tavoitteena on lisäksi oppia oikeinkirjoituksen alkeet.

10. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja

käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kurssit 9 ja 10 toimivat niveltävinä kursseina ja suoritetaan ennen kurssia 1.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Ranska B3

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja ääntämistä. Tavoitteena on lisäksi oppia oikeinkirjoituksen alkeet.

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

9. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

10. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Saksa B3

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja ääntämistä. tavoitteena on lisäksi oppia oikeinkirjoituksen alkeet.

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja

käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

9. Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

10. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Espanja B3

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja ääntämistä. tavoitteena on lisäksi oppia oikeinkirjoituksen alkeet.

2. Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan sekä kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamista harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Matematiikan kursseista pakolliset, valtakunnalliset ja koulukohtaiset syventävät kurssit arvioidaan numeroarvioinnilla.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen sovelletaan seuraavia vastaavuuksia: MAA1 -> MAB1, MAA3 -> MAB2, MAA6 -> MAB5, MAA7 -> MAB4 ja MAA8 -> MAB3. Näiden kurssien arvosanat siirtyvät suoraan vastaavien lyhyen matematiikan kurssien arvosanoiksi. Mikäli opiskelija on tyytymätön näin saamaansa kurssin arvosanaan, hänellä on mahdollisuus osallistua kerran lisäkuulusteluun osoittaakseen osaamistasonsa kyseisessä kurssissa.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Matematiikan opetuksessa tärkeänä tavoitteena on kehittää opiskelijan ongelmanratkaisutaitoja ja oma-aloitteisuutta. Matematiikan opiskelu vaatii kärsivällisyyttä ja pitkäjänteistä työntekoa, mikä kasvattaa yritteliäisyyteen

Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä.
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi

- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja

- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo-yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin 2x + \cos 2x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen

- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause

- kvanttorit
- suora, käännteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Koulukohtaiset syventävät kurssit

14. Kertauskurssi (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kurssien MAA1-MAA10 aihepiirien tietojen yhteensovittamista ja sovelluksia.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssi	Vaadittavat aiemmat kurssit
1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)	
2. Polynomifunktiot (MAA2)	1
3. Geometria (MAA3)	1,2
4. Analyttinen geometria (MAA4)	1,2,3
5. Vektorit (MAA5)	1,2,3,4,
6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)	1,2
7. Derivaatta (MAA7)	1,2,3,4
8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)	1,2,3,4,7
9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)	1,2,3,4,7
10. Integraalilaskenta (MAA10)	1,2,3,4,7,8,9
11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)	1,2
12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)	1,2,3,4,7
13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)	1,2,3,4,7,8,9,10

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omaan kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Pakolliset kurssit

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Syventävät kurssit

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Kertauskurssi (MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kurssien MAB1-MAB6 aihepiirien tietojen yhteensovittamista ja sovelluksia.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssi

Vaadittavat aiemmat kurssit

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

2. Geometria (MAB2)	1
3. Matemaattisia malleja 1 (MAB3)	1
4. Matemaattinen analyysi (MAB4)	1
5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)	1
6. Matemaattisia malleja 2 (MAB6)	1,3
7. Talousmatematiikka (MAB7)	1,3,6
8. Matemaattisia malleja 3 (MAB8)	1,2,3,6

BIOLOGIA

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyyalitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimestön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Pakollisissa ja syventävissä kursseissa järjestetään kurssikoe, jollei kurssin kohdalla ilmoiteta toisin. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan

luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita

- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien peruseriaatteen
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Syventävät kurssit

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista

- syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

Arviointi

Kurssin arvioinnissa painotetaan kurssikokeen lisäksi opiskelijoiden tekemiä pienimuotoisia tutkimuksia.

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin

- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitseminen
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänsä ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojansa solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geeniteknologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

6. Biologiaa käytännössä - laboratoriotyöskentelyä (BI6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojansa biologiasta
- oppii keskeisiä laboratoriotyöskentelyn työtapoja
- oppii ratkaisemaan tieteellisiä ongelmia
- oppii esittämään tieteellistä tietoa ja laatimaan työselostuksia

Keskeiset sisällöt

Turvallinen työskentely laboratoriossa

Keskeisiä laborointimenetelmiä

- mikroskopointi
- kasvien, eläinten ja elinten preparointi
- kemialliset analyysit
- elävien solujen tutkiminen ja mallintaminen
- elävien kasvien ja mikrobien elintoimintojen tutkiminen
- paperikromatografia

Työselostukset

Keskeisiä tutkimuskohteita

- solujen rakenne, kemia, osmoosi ja energiatalous
- kukan ja eläimen rakenne
- risteytys ja luonnonvalinta
- rehevöityminen
- ihmisen rakenne ja elintoiminnot

Arviointi

Kurssista ei järjestetä koetta. Kurssi arvioidaan työselostusten ja tuntiaktiivisuuden perusteella.

Soveltavat kurssit

7. Maastokurssi (BI7)

Kurssi järjestetään yhteistyössä liikunnan kanssa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvostaa luonnonympäristöä
- osaa varustautua maastoretkelle
- osaa liikkua luonnossa
- tuntee oikeutensa ja vastuunsa luonnossa liikkuessaan
- haluaa jatkossakin liikkua luonnossa
- ymmärtää luonnossa liikkumisen merkityksen henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille

Keskeiset sisällöt

Retkivarustus

Jokamiehenoikeudet ja –velvollisuudet

Luonnon havainnointi

Ensiaputaidot

Liikkuminen ja liikunta luonnossa

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritukseen kuuluu myös esitelmän laatiminen ryhmässä annetusta aiheesta.

Kurssien suoritusjärjestys

Biologian opiskelu aloitetaan ensimmäisellä pakollisella kurssilla. Tämän jälkeen opiskelija voi jatkaa syventävällä ympäristöekologian kurssilla (Bi3). Muut syventävät ja soveltavat kurssit voi suorittaa vasta, kun opiskelija on suorittanut molemmat pakolliset kurssit. Syventävien ja soveltavien kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Ihmisen biologia –kurssi (Bi4) suositellaan suoritettavaksi ennen laboratoriokurssia (Bi6).

Opetusjärjestelyt

Biologian opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja, esim. luento-opetusta, keskustelua, demonstraatioita, maasto- ja vierailukäyntejä, itsenäistä opiskelua, pari- ja ryhmätyöskentelyä, yhteistoiminnallista oppimista sekä tutkimustyöskentelyä maastossa ja laboratoriossa. Käytetyt työtavat vaihtelevat kursseittain tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti.

Aihekokonaisuudet

Opetussuunnitelman aihekokonaisuuksista biologiassa on eniten esillä kestävä kehitys. Lisäksi eräillä kursseilla käsitellään aktiivista kansalaisuutta, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä teknologiaa ja yhteiskuntaa.

MAANTIEDE

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestäväen kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja,
- kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa

- maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot. Kurssista järjestetään kurssikoe.

Pakolliset kurssit

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisen ilmiö – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

Syventävät kurssit

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoita ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestäväen kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestäväen kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaus

- tekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Arviointi

Aluetutkimus arvioidaan ja se vaikuttaa eniten kurssiarvosanaan. Sen lisäksi järjestetään pienimuotoinen kurssikoe.

Kurssien suoritusjärjestys

Maantieteen opiskelu aloitetaan suorittamalla pakolliset kurssit numerojärjestyksessä. Tämän jälkeen syventävien ja soveltavien kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Opetusjärjestelyt

Maantieteen opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja, esim. luento-opetusta, keskustelua, itsenäistä tiedonhankintaa, vierailukäyntejä, itsenäistä opiskelua, pari- ja ryhmätyöskentelyä sekä yhteistoiminnallista oppimista. Käytetyt työtavat vaihtelevat kurseittain tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti.

Aihekokonaisuudet

Opetussuunnitelman aihekokonaisuuksista maantieteessä on eniten esillä kestävä kehitys. Sen lisäksi kurseilla ovat vaihtelevasti esillä aktiivinen kansalaisuus, hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä- ja mediaosaaminen.

FYSIIKKA

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perusteella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Aihekokonaisuudet

Teknologia ja yhteiskunta

Tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa, jonka perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa käyttää luonnontieteiden tietoa pohtiessaan teknologian kehitysmahdollisuuksia sekä ymmärtää ja osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan sekä luonnonympäristön tilaan.

Kestävä kehitys

Tavoitteena on, että opiskelija osaa mitata, arvioida ja analysoida luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa arvioida aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opettelee säästämään energiaa ja raaka-aineita.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamisissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuus esiintyy kurssilla esimerkiksi säteilyn ja liikenneturvallisuuden opintokokonaisuuksissa.

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuutta voidaan tarkastella fysiikan historian ja maailmankaikkeuden opintokokonaisuuksissa.

Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

Hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuuksia voidaan tarkastella energiavarojen hyödyntämisessä energiantuotannon eri vaiheissa.

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveystvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

Hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuudet voidaan huomioida äänen ja optisten laitteiden sovelluksissa.

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuksia voidaan korostaa liikenneturvallisuutta tarkasteltaessa.

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.
- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- heittoliike ja planeettojen liike
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisliikkeen energia

- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

Hyvinvointi ja turvallisuus voidaan ottaa esille esimerkiksi rakennustekniikassa ja satelliittien käytössä.

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- Ohmin laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Joulen laki
- kondensaattori, kytkennät ja energia

Hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuudet voidaan ottaa esille sähkölaitteiden tekniikassa ja käyttöturvallisuudessa.

Kestävää kehitystä voidaan tarkastella esimerkiksi akkujen ja paristojen sekä muiden komponenttien kehittymisen ja kierrätyksen näkökulmasta.

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa
- perehtyy sähköturvallisuuteen

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- energiateollisuus
- sähköturvallisuus

Hyvinvointi ja turvallisuus sekä teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuudet voidaan liittää sähköenergiantuotannon ja sähkömagneettisen viestinnän opintokokonaisuuksiin

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaavaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- atomiytimen rakenne
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- massan ja energian ekvivalenssi
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- ydinreaktiot ja ydinenergia

Ydinenergian opintokokonaisuuteen voidaan liittää aihekokonaisuudet aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta. Lisäksi hyvinvointi ja turvallisuus voidaan huomioida radioaktiivisuuden ja röntgensäteilyn kohdalla.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

9. Lait, liike ja kokeellisuus (FY9)

Kurssilla kootaan yhteen eri fysiikan osa-alueet ja muodostetaan kokonaiskuva sekä perehdytään fysiikan lakeihin. Kurssilla käydään läpi tasainen, kiihtyvä ja ympyräliike sekä tutkitaan kuvaajia ja opetellaan graafista esitystapaa. Lisäksi syvennetään eri osa-alueiden osaamista laskennallisella tasolla sekä harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista.

10. Tähtitiede (FY10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan maailmankaikkeuden rakenteesta
- ymmärtää tähtitaivaan liikkeen
- tutustuu kosmologisiin havaintoihin ja nykyiseen käsitykseen maailmankaikkeuden kehityksestä

Keskeiset sisällöt

- tähtitaivas
- Aurinkokunta, Linnunrata, galaksit
- avaruustutkimus
- kosmologia

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Poikkeavaan suoritusjärjestykseen vaadittavat edeltävät kurssit löytyvät alla olevasta taulukosta.

Kurssi	Edeltävät kurssit
Fysiikka luonnontieteenä (FY1)	
Lämpö (FY2)	FY1
Aallot (FY3)	FY1
Liikkeen lait (FY4)	FY1
Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)	FY1 ja FY4
Sähkö (FY6)	FY1 ja FY4
Sähkömagnetismi (FY7)	FY1, FY4 ja FY 6
Aine ja säteily (FY8)	FY1 ja FY4

Itsenäinen suoritus

Fysiikan kurseja voi suorittaa itsenäisesti opettajan kanssa sovittavalla tavalla.

KEMIA

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä

- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestävän kehityksen edistämisessä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Pakollinen kurssi

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

Syventävät kurssit

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit

- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Koulukohtaiset syventävät kurssit

6. Tutkimus, teknologia ja ympäristö (KE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään alkuaineiden kemiasta ja sähkökemiasta
- ymmärtää kemian peruskäsitteet sekä tuntee erilaisia elämälle välttämättömiä aineita ja kemiallisia reaktioita
- tutustuu aineen moderneihin tutkimus- ja erotusmenetelmiin
- osaa käyttää tietoa osallistuessaan luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- oppii jatko-opinnoissa tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallisia ilmiöitä
- reaktioiden ja reaktioyhtälöiden tulkintaa kvantitatiivisesti
- aineiden erilaisia tutkimus-, erotus- ja tunnistusmenetelmiä
- elollisen luonnon tärkeitä yhdisteitä ja reaktioita sekä ympäristökemiaa

Työtavat

Kemian opetuksessa käytetään oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan hahmottumista. Työtapojen tavoitteena on kehittää ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kokeellisen työskentelyn taitoja, sosiaalisia taitoja ja aktiivista osallistumista.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on

- kemiallisen tiedon ymmärtäminen ja soveltaminen
- havaintojen tekeminen, mittauksen ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen kirjallisesti ja suullisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksista kemian opetukseen liittyvät erityisesti seuraavat:

Hyvinvointi ja turvallisuus

Hyvinvointi ja turvallisuus korostuvat turvallisten työtapojen ja aineiden ominaisuuksien opiskelun yhteydessä. Kemian opiskelu auttaa ymmärtämään erilaisten aineiden vaikutuksia ja luomaan sen pohjalta turvallisen elinympäristön.

Kestävä kehitys

Kemian opiskelun yksi keskeinen tavoite on oppia ymmärtämään ihmisen toimintojen vaikutuksia ympäristöön. Näin ollen erilaisten aineiden ominaisuuksien ja valmistusmenetelmien opiskelun yhteydessä tutustutaan ko. aineiden ympäristövaikutuksiin. Erityisesti kokeellisen työskentelyn yhteydessä tutustutaan kemikaaleja säästävään työskentelyyn ja perehdytään vaarallisten ja haitallisten aineiden oikeaan käsittelyyn huomioiden niiden ympäristöhaitat.

Teknologia ja yhteiskunta

Kemian kursseissa tutustutaan teollisesti merkittäviin raaka-aineisiin ja prosesseihin. Uusien raaka-aineiden käyttöönotto ja korvaavien materiaalien kehittäminen ovat keskeisiä kemian tutkimuksessa. Uusia merkittäviä tuotteita on kehitetty mm. tekstiilituotannossa ja metalleja korvaavien hiilikuitujen ja keraamien tuotannossa.

EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO

Johdanto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntutkimukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää. Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskonto-tieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin. Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa

ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Sisällöt kursseittain

Pakolliset kurssit

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana
- uskonnon tutkimusta oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla

- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämäkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuisistaan
- saa perustiedot ihmisen elämäkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämäkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämäkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Syventävä kurssit

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi

- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Koulukohtaiset syventyvät kurssit

6. Ihminen ja Jumala Raamatussa

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on tutustua länsimaisen kulttuurin perusteokseen – sen keskeiseen sisältöön, tutkimiseen, tulkintoihin ja kulttuurivaikutuksiin.

Keskeiset sisällöt:

- Raamatun syntyhistoria
- Raamatun sisältö (kirjallisuudenlajit)
- Raamatun tutkimus
- Raamatun tulkinta
- Raamatun temaattinen tarkastelu

7. Uskon ja elämän peruskysymyksiä

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on tutustua ja syventyä kristillisen dogmatiikan keskeisiin sisältöihin ja pohtia niiden merkitystä elämän valintojen kannalta. Muina tavoitteina on kehittää lukiolaisen omaa kykyä pohtia uskonnollisia kysymyksiä systemaattisesti.

Keskeiset sisällöt

- jumalakäsitys
- kolminaisuus
- luominen

- pelastuskäsityksiä
- usko
- pahan ongelma
- kärsimys
- eskatologia

- Työtavat
opetuskeskustelu
- parikeskustelut ja väittelyt
- esitelmät ja alustukset
- mahdolliset vierailut
- tutkielmat

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat oppilaan tiedot ja taidot. Arvosana koostuu kurssikokeesta ja kurssin aikana tehdyistä kirjallisista töistä. Jatkuva näyttö vaikuttaa kurssiarvosanaan. Aktiivinen oppilas palkitaan koearvosanaa korkeammalla kurssiarvosanalla. Vastaavasti passiivisuus ja kielteinen asenne laskevat arvosanaa. Kurssi voidaan arvostella myös ilman kurssikoetta. Tällöin opettaja ja oppilaat sopivat kurssin alussa arvostelukriteereistä.

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka
- hyvinvointi ja turvallisuus kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka
- kestävä kehitys kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus kursseissa UE1 Uskonnon luonne ja merkitys, UE 2 Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta, UE4 Uskontojen maailmat, UE 5 Mihin suomalainen uskoo? ja UE6 Ihminen ja Jumala Raamatussa
- Teknologia ja yhteiskunta kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka
- Viestintä- ja mediaosaaminen kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Johdanto

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä

yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäntietämisen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottamista.

Elämäntietämistieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Tavoitteet

Elämäntietämistiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäntietämistään
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Sisällöt kursseittain

Pakolliset kurssit

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaa toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaa välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntietämistään
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntietämisiä koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntietämistään sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäntietäminen, elämäntietämistieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntyminen ja kuoleminen, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntietämistiedon keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntietämistietämisen aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntietämistietämisen vaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntietämistietämisiin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta.

Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet, ihmisoikeussopimukset ja niiden historia, ihmisoikeusrikkaita kuten holokausti
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisenä kysymyksenä.

Syventävät kurssit

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismia ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi

- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinuskon länsimaiden katsomuksellisin perusvirtauksina

6. Uskontojen maailmat (ET6)

Sisällöltään sama kuin (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

- Työtavat
opetuskeskustelu
- parityö
- ryhmätyö
- esitelmät
- tutkielmat
- mahdolliset vierailut ja vierailijat

Arviointi

Elämäntiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat oppilaan tiedot ja taidot. Arvosana koostuu kurssikokeesta ja kurssin aikana tehdyistä kirjallisista töistä. Jatkuva näyttö vaikuttaa kurssiarvosanaan. Aktiivinen oppilas palkitaan koearvosanaa korkeammalla kurssiarvosanalla. Vastaavasti passiivisuus ja kielteinen asenne laskevat arvosanaa. Kurssi voidaan arvostella myös ilman kurssikoetta. Tällöin opettaja ja oppilaat sopivat kurssin alussa arvostelukriteereistä.

Aihekokonaisuudet

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys kurssilla Yksilö ja yhteisö (ET3)
- Hyvinvointi ja turvallisuus kurssilla Hyvä elämä (ET1)
- Kestävä kehitys kurssilla Yksilö ja yhteisö (ET3)
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus kurseilla Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4) ja Uskontojen maailmat (ET6)
- Viestintä ja mediaosaaminen kurssilla Maailmankuva (ET2)

FILOSOFIA

Johdanto

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Sisällöt kursseittain

Pakollinen kurssi

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökymyksiä

Syventävät kurssit

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraalit ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalien suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä
- ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeussopimuksia ja julistuksia
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat, dystopiat ja niiden toteutuminen kuten holokausti
- poliittinen filosofia: konservatismi, liberalismi ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus.

Työtavat

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Aihekokonaisuudet

- Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys kurssilla Yhteiskuntafilosofia (FI4)
- Kestävä kehitys kurssilla Filosofinen etiikka (FI2)
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus kurssilla Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)
- Viestintä ja mediaosaaminen kurssilla Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

HISTORIA

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa, kuitenkin suositellaan pakollisten kurssien suorittamista numerojärjestyksessä.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä

kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI 1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset
- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI 2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massavihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI 3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtopoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi
- ihmisoikeudet, joukkotuhonta, holokausti ja muut kansainvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja sen merkitys sekä muut keskeiset ihmisoikeussopimukset

Kylmä sota

kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina

- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa

- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI 4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

- vallanvaihdos

Suomen liittäminen Venäjään

- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Urheilun merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa

- kilpaurheilu
- kuntourheilu
- juostiinko Suomi maailmankartalle?

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen

- ulkopoliitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Syventävät kurssit

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI 5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI 6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

7. Maailmantilanteen ajankohtaiskurssi (HI 7)

Oppilas syventyy polttavimpiin nykyajan kysymyksiin ja paneutuu syvemmin ilmiöiden taustoihin. Kurssin aikana opetellaan tulkitsemaan ja analysoimaan kriittisesti eri viestinten käyttämää kieltä ja niiden antamia tietoja. Työskentelytavat voivat vaihdella esim. seminaari- ja projektityöskentelystä asiantuntijavierailuihin ja luento-opetukseen. Kurssin kuluessa voidaan vierailla teemojen kannalta keskeisissä kohteissa (tutkimuslaitoksissa, tiedotusvälineiden toimituksissa). Kurssi voidaan arvioida jatkuvan näytön perusteella, joka voi olla esimerkiksi kurssin aikana tehtävistä harjoituksista koostuva portfolio. Opintomateriaalina käytetään ajankohtaisia lähteitä: lehtiä, TV:tä, internetiä, tuoretta tutkimuskirjallisuutta jne. Kurssi kolme (Kansainvälisen suhteet) suositellaan käytäväksi ennen tätä kurssia.

8. Urheiluhistorian kurssi (HI 8)

Kurssilla perehdytään nykyaikaisen kilpa- ja kuntourheilun historialliseen taustaan ja kehitykseen monipuolisin työmenetelmin ja erilaisten lähdeaineistojen avulla. Kurssin puitteissa voidaan tehdä vierailuja, projekteja ja käytännön demonstraatioita.

YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit

1. Yhteiskuntatieto (YH 1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita

hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet omaksuu tasapainoisen ja analyyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH 2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin

- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

- Suomalaisten elinkeinot
- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia Suomen talouden tulevaisuudennäkymät
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Syventävät kurssit

3. Kansalaisen lakitieto (YH 3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH 4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa
- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta Euroopan unionin haasteet
- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

PSYKOLOGIA

Johdanto

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta

- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Sisällöt kursseittain

Pakollinen kurssi

1. Psykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä:
- psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet,
- psykologisen tiedon muodostuminen,
- keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne:
- psykologian peruskäsitteitä,
- toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä •
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhädynamiikka, roolit ja normit

Syventävät kurssit

2. Ihmisen psyykinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioiden ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoria ja tutkimus

- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuuriin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Koulukohtaiset kurssit

6. Sosiaalisuus - psyyke ja yhteisö (PS6)

Tavoitteet

Kurssin keskeisenä tavoitteena on että opiskelija

- hahmottaa millainen tieteenala sosiaalipsykologia on?
- ymmärtää miten ryhmädynamiikka toimii: millaisia prosesseja tapahtuu ryhmän sisällä ja ryhmien välillä?
- ymmärtää mitä on sosiaalinen vaikuttaminen: hän hahmottaa miten meihin vaikutetaan ja miten me voimme vaikuttaa toisiin ihmisiin?
- ymmärtää perustiedot ihmissuhteisiin liittyvistä tekijöistä. Esimerkiksi miksi toiset haluavat hallita toisia ja toiset haluavat alistua? Millaisia rooleja omaksumme eri elämäntilanteissa? Miksi toisen ihmisen ymmärtäminen ja hyväksyminen saattaa olla niin vaikeaa?

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan sosiaalipsykologian keskeiseen käsitteistöön, kysymyksenasetteluun ja sovelluksiin erityisesti lukiolaisen ikäkauden näkökulmasta

- tarkastellaan sosiaalista vuorovaikutusta yksilöiden, ryhmien, kansojen ja kulttuurien välisissä suhteissa pohditaan, miten sosiaalinen vuorovaikutus ja kulttuuri vaikuttavat ihmisen käyttäytymiseen ja psyykkiseen kehitykseen
- perehdytään sosiaaliseen kognitioon,
- perehdytään psykologiseen vaikuttamiseen
- perehdytään asenteenmuodostukseen.
- lisäksi käsitellään yhteisöjen ongelma- ja konfliktitilanteiden psykologisia taustatekijöitä
- käsitellään sosiaalipsykologian merkitystä pienryhmissä ja yhteiskunnassa

Soveltava kurssi

7. Psyykkinen valmentautuminen (PS7)

Tavoitteet

Kurssin keskeisenä tavoitteena on, että oppilaan itsetuntemus lisääntyy. Tärkein tavoite on, että oppilaan oma persoonallisuus kehittyy ja tapahtuu henkistä kasvua

Keskeiset sisällöt

- oppilas saa välineitä psyykkiseen itsesäätelyyn esimerkiksi erilaisten paineiden sietoon; miten stressiä voi hallita ja miten opiskelutekniikkaa voi kehittää
- kurssi on luonteeltaan praktinen ja tunneilla harjoitellaan rentoutumista ja tehdään mielikuvaharjoituksia
- oppilas hahmottaa mitkä tekijät vaikuttavat onnistumiseen ja epäonnistumiseen
- oppilas hahmottaa omia rajojaan ja pohtii, koska hän on riittävän hyvä ihminen
- oppilas hahmottaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja pohtii miten hän voi tunnistaa niitä ja kehittää itseään
- kurssiin liittyy mahdollisesti vierailu

Pyrkimyksenä on saavuttaa valmiuksia erilaisten elämäntilanteiden, myös kriisitilanteiden kohtaamiseen ja hallitsemiseen. Yhtenä lähemmin tarkasteltavana teemana on psyykkinen valmennus urheilussa mielikuvaharjoitteluineen. Kurssin tärkein sisältö on oman persoonallisuuden kehittäminen ja henkinen kasvu. Opetusta tukemassa voidaan käyttää vierailijoita esim. valmentajia ja vierailukäyntejä

- Työtavat
opetuskeskustelu
- parikeskustelut ja väittelyt
- esitelmät ja alustukset
- mahdolliset vierailut
- tutkielmat

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat oppilaan tiedot ja taidot. Arvosana koostuu kurssikokeesta ja kurssin aikana tehdyistä kirjallisista töistä. Jatkuva näyttö vaikuttaa kurssiarvosanaan. Aktiivinen oppilas palkitaan koearvosanaa korkeammalla kurssiarvosanalla. Vastaavasti passiivisuus ja kielteinen asenne laskevat arvosanaa. Kurssi voidaan arvostella myös ilman kurssikoetta. Tällöin opettaja ja oppilaat sopivat kurssin alussa arvostelukriteereistä. Kurssi PS6 voidaan arvostella myös S-merkinnällä.

Aihekokonaisuudet

- Hyvinvointi ja turvallisuus kursseissa Kehittyvä ihminen (PS2), Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5),
- Sosiaalisuus – psyyke ja yhteisö (PS6)
- Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus kurssissa Kehittyvä ihminen (PS2) ja Sosiaalisuus – psyyke ja yhteisö (PS6)
- Teknologia ja yhteiskunta kurssissa Sosiaalisuus – psyyke ja yhteisö (PS6)
- Viestintä ja mediaosaaminen kurssissa Sosiaalisuus – psyyke ja yhteisö (PS6)

MUSIIKKI

Johdanto

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Opetus lähtee opiskelijan omista lähtökohdista ja kehittää hänen identiteettiään. Tähän liittyy musiikillisen yleissivistyksen laajentaminen ja ääni- ja mediaympäristönsä vastuullisesti suhtautuvien opiskelijoiden kasvattaminen. Toisaalta opetuksen tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka rohkaisevat opiskelijaa ennakkoluulottomasti harrastamaan musiikkia sen kaikilla osa-alueilla mm. aktiivisena musiikin kuuntelijana ja sen tuottajana.

Musiikin opetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu sekä aktiivinen osallistuminen yhteismusiisointiin, yhteen parhaista ryhmätoiminnan muodoista, kuitenkin aina opiskelijan kykyjen ja kiinnostuksen puitteissa. Musiikin tuottamisen lisäksi musiikin kuuntelu, tutustuminen eri musiikkityyleihin ja -kulttuureihin sekä käytännönläheinen musiikin teorian opiskelu kuuluvat opetuksen sisältöihin.

Taideaineena musiikin tulee myös tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa Pohjois-Haagan yhteiskoulun juhlia ja muita tapahtumia.

Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Koulumme kotipaikka Helsinki tarjoaa parhaan mahdollisen kulttuuriympäristön tutustua sen monipuoliseen musiikkitarjontaan, eri musiikkityyleihin ja -kulttuureihin. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Sisältöjen valinnassa kiinnitetään huomiota oppiainekseen, jonka avulla voidaan lisätä musiikin avulla tapahtuvaa luovaa ilmaisua ja viestintää sekä eri oppiaineiden välistä eheyttämistä.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista
- saa valmiuksia musiikin vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- kokee elämyksiä, jotka tukevat aktiivisen musiikkisuhteen kehittymistä
- oppii ymmärtämään musiikin ja kulttuurin välisiä suhteita kansallisesti ja kansainvälisesti

Arviointi

Musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät monipuolista arviointia. Arvioinnin tulee myös tukea opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Näitä ovat musisointi, musiikin kuuntelu, musiikin tuntemus ja tuntiaktiivisuus. Myös opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia, tarvittaessa kurssin päätteeksi järjestetään kirjallinen näyttö. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Lukion pakollisista ja syventävistä kursseista annetaan arvosana poislukien koulukohtaisen syventävän 8. kurssin, josta annetaan suoritusmerkintä.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä(Mu 1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat mahdollisuutensa musiikin tekijänä, kuuntelijana, tulkitsijana ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Täten opiskelija pohtii omien musiikkimieltymystensä kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle, sekä tutustuu paikalliseen musiikkitarjontaan ja -toimintaan. Tärkeänä tavoitteena on opiskelijan osallistuminen tuntien yhteismusisointiin, kehittää äänenkäyttöä laulaen ja soittotaitoa yleisimmillä koulusoittimilla. Musiikin peruskäsitteiden tuntemusta syvennetään tällaisen käytännön musisoinnin avulla.

Yhteismusisoinnissa ja musiikkitiedossa käytettävä materiaali edustaa näin ollen erilaisia yhdessä valittavia musiikinlajeja populaarimusiikista aina opetusryhmän kykyjen puitteissa taidemusiikkiin. Opiskelija perehtyy myös ääniympäristön tarkkailuun ja kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (Mu 2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutustuu Suomessa esiintyviin erilaisiin musiikkikulttuureihin. Kurssilla tarkastellaan myös eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Musiikkitiedossa ja musisoinnissa käytettävä materiaali edustaa siten suomalaista musiikkia laidasta laitaan kattaen populaari-, -taide- ja perinnesmusiikin.

Syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (Mu 3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja ja sekä ymmärtämään kulttuurisidonnaisuutta. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin ja musiikkikulttuureihin. Tutustumiskohteet sovitaan yhdessä kurssilaisten kanssa.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (Mu 4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä.

Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (Mu 5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä on kuvataiteen opiskelijoiden kanssa yhteistyönä tehtävä projekti, jossa valmistellaan esimerkiksi konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai tallenne jonka edistymistä ja lopputulosta kuvataan videolle. Lopputuloksena kurssista valmistuu musiikkivideo, joka voi olla rockkulttuurista tuttu perinteinen bändivideo tai toisaalta kertomuksen sisältävä audiovisuaalinen, musiikillinen multimediateos. Hyvänä esimerkkinä voisi pitää kurssilaisten harjoittelua ja esiintymistä koulun perinteiseen bändikatselmukseen.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Pohjois-Haagan yhteiskoulun musiikkitoiminnan ja -kulttuurin perinteisiin ja profiiliin on kuulunut vireä bänditoiminta sekä tietynlainen popmusiikkihenkeys. Koulumme erilaisissa tilaisuuksissa esiintyvät yhtyekokoonpanot ovat jo traditio ja keväisin järjestettävä bändikatselmus eräänlainen instituutio, koko lukuvuoden musiikin opetuksen kantava teema. Koulukohtaiset syventävät Yhtyepaja-kurssit tarjoavat yhtyelaulusta ja bändisoitosta kiinnostuneille opiskelijoille kanavan harjoitella kykyjen mukaan hyvinkin vaativaa ohjelmistoa ja mahdollisuuden solistiseen ilmaisuun, konserttiesiintymiseen. Tietty perehtyneisyys johonkin yhtye- tai orkesterisoittimeen tai laulun harrastus katsotaan eduksi mutta se ei ole välttämätöntä, opiskelijan asenne ja aktiivisuus on tärkeintä.

6. Yhtyepaja I

Kurssilla laulajat syventyvät soolo-, stemma- ja mikrofonilaulutekniikkaan. Instrumentti- ja teoriavalmiuksissa tutustutaan afroamerikkalaisen musiikin eri tyylilajeihin rockpopista jazzmusiikkiin. Näiden tyylilajien keskeiset teokset ovat kurssin pääosan muodostavan yhteismusisoinnin perusta. Nuotin- ja rytminlukua laajennetaan mm. soolosoittoon asti sekä opiskellaan sovitusten teon perusteita.

Kurssin tarkoituksena on kannustaa opiskelijoiden omien bändikokoonpanojen ja mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisten kamariorkesterikokoonpanojen perustamista, jotka voivat halutessaan konsertoida esim. koulumme eri juhlatilaisuuksissa. Musiikin teknologiassa perehdytään studioäänitys- ja bändivideotyöskentelyn perusteisiin, kurssilla tehdään mm. muutamia demonauhoituksia.

7. Yhtypaja II

Kurssilla laulamissa keskitytään bändisoololauluun, erilaisiin lauluryhmiin ja kuorolauluun. Instrumentti- ja teoriavalmiuksissa eri soittotyötylien tuntemusta laajennetaan blues-jazzista, latinalais-amerikkalaisesta musiikista nykyiseen syntetisaattorimusiikkiin asti. Yhteismusisointi on myös tämän kurssin pääasiällisin toimintatapa. Ns. maailmanmusiikkia tehdään tunnetuksi musiikkitiedossa. Opiskelijoiden omien orkesterikokoonpanojen ja niiden konserttien valmisteluun paneudutaan kurssilla erityisesti. Musiikkiteknologiassa syvennetään aikaisempien kurssien tietoja, sekä tehdään nauhoituksia ja videointeja.

8. Musiikin vaihtoehtoiset kurssit

Opiskelija voi suorittaa kurssin tietyin ehdoin osallistumalla lukioaikana aktiivisesti koulun vapaaehtoiseen musiikkitoimintaan, suorittaessaan esim. musiikkiopiston tasokursseja tai musiikin lukiodiplomin. Tuntimääräisinä kursseina voidaan tarjota kiinnostuneille vaihtuvia aiheita, joita voi olla kuoro, kitarakurssi, rumpukurssi, klassisen musiikin kurssi, musiikin tietotekniikkakurssi yms. Koska kurssit ovat vaihtuvia, opiskelijoiden omia toivomuksia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Erityisesti taideoppilaitosten (musiikkiopistot ja musiikkikoulut) tasokurssien korvaavuudesta on aina erikseen neuvoteltava tämän kurssin pitäjän kanssa.

Lukiodiplomin suorittaminen

Musiikin lukiodiplomin voi saada opiskelija, joka on suorittanut vähintään kolme musiikkikurssia. Opiskelija suorittaa diplomin kokoamalla portfolion. Se sisältää 3 – 5 työtä, jotka voivat edustaa esimerkiksi seuraavia alueita: Esittäminen, laulaminen ja soittaminen, säveltäminen, soittaminen ja improvisointi, kuuntelu, kuullun analysointi, musiikkikritiikki ja kirjoitelma. Lukiodiplomin suorittaminen on ohjattua toimintaa. Diplomin tehtävien arviointiin osallistuu oman opettajan lisäksi ulkopuolinen arvioitsija.

Suositus kurssien suoritusjärjestykseksi

Musiikin 1.kurssin ”Musiikki ja minä” suorittamisen jälkeen musiikkikurssit voidaan suorittaa missä järjestyksessä tahansa. Suositeltavaa on, että koulukohtaiset Yhtypaja-kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä ja syventävä 5. kurssi päättäisi eräänlaisena jatkumona opiskelijan lukion musiikkiopinnot.

Työtavat ja opetusjärjestelyt

Musiikin opiskelussa keskeisiä työtapoja ovat musiikin tuottaminen laulaen ja soittaen, musiikin kuuntelu, musiikkiteknologia, musiikkitieto, musiikkiliikunta sekä omaehtoinen musiikillinen keksintä, esim. improvisointi ja säveltäminen. Laulamissa painotetaan tervettä äänenkäyttöä ja oikeaa mikrofonilaulutekniikkaa, soittamisessa oikeita soitto-otteita ja -asentoja. Musiikin kuuntelussa ja musiikkitiedossa keskitytään musiikin eri tyyllilajien ja aikakausien erottamiseen. Teknologiaa valotetaan tutustumalla alati kehittyvään musiikin tietotekniikkaan mm. nuotinkirjoitus-, sekvensseri- ja äänitysohjelmien perusteita käsittelemällä. Musiikkiliikuntaa voi

harjoittaa käyttämällä mm. kehosoittimia rytmien opettelussa ja tulkinnassa. Musiikin teoria-aines opitaan pääsääntöisesti yhdistämällä se osaksi opiskelijan omaa havaintoa, kokemista ja tekemistä. Koulumme musiikinopetuksen perinteisiin on kuulunut ensimmäisellä kurssilla opiskelijan itsenäisesti harjoittelema laulelma, jonka tiimoilta pidetään yksityinen laulutesti. Syventävien 5., 6. ja 7. kurssien yhtenä työtapana on lisäksi pienimuotoisen konsertin toteuttaminen tai esiintyminen jossain koulun tilaisuudessa.

Kurssien suorittaminen itsenäisesti

Pakollisten ja syventävien kurssien (lukuun ottamatta syventävää 8. kurssia) suorittaminen itsenäisesti on hyvin ongelmallista, kun otetaan huomioon kurssien keskeinen käytännönläheinen oppisisältö ja toisaalta lukion musiikin arviointiperusteet. Tietyissä tapauksissa voidaan hyväksyä syventävien 3. ja 4. kurssien ainakin osittaista suoritusta itsenäisesti näiden kurssien itsenäiseen opiskeluun soveltuvan sisällön vuoksi. Osana kurssien suorituksia voidaan myös hyväksyä Sibelius-Akatemiassa, musiikkiopistoissa ja musiikkikouluissa suoritettuja tutkintoja. Itsenäisestä kurssien suorittamisesta ja korvaavuuksista päätetään tapauskohtaisesti sekä niistä on aina erikseen neuvoteltava kurssin pitäjän kanssa.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet näkyvät ja kuuluvat musiikin opetussuunnitelmassa monin tavoin eri kurssien mukaisesti. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen musiikkikulttuuri-identiteetin olemusta, vahvistamaan oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksia kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen. Opiskelija oppii näin tuntemaan ja arvostamaan oman maan musiikillista kulttuuriperintöä ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista musiikkikulttuuria. Viestintä ja mediaosaaminen -aihekokonaisuus musiikissa painottuu näiden taitojen kehittämiseksi, samalla tarkastellen viestinnän vuorovaikutuksellisia suhteita. Opiskelija syventää näin viestinnän perustaitoja, mediakriittisyyttä sekä eettisten ja esteettisten arvojen tunnistamista viestinnässä. Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus sisältyy musiikin opetukseen tutustuttaessa alan huimaa vauhtia kehittyvään laitteisto-, instrumentti- ja musiikin tietotekniikkatulvaan sekä kriittisesti arvioitaessa musiikin ja huipputeknologian vaikutusta mm. nykyiseen hittipopulaarimusiikkiin, sen lähes teolliseen tuotantoon. Hyvinvointi ja turvallisuus sekä kestävä kehitys -aihekokonaisuuden päämääränä musiikissa on kiinnittää erityistä huomiota kuulon suojeluun sekä ääniympäristön kriittiseen arviointikykyyn. Tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään ääniympäristönsuojelun ja meluntorjunnan välttämättömyyden sekä havaitsemaan ääniympäristössä tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia.

KUVATAIDE

Johdanto

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen

merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Koulumme kuvataidekursseilla tarkastellaan Helsingin monipuolista kuvataideilmettä.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet näkyvät kuvataiteen opetussuunnitelmassa monin tavoin painottuen eri kurssien mukaisesti. Viestintä ja mediaosaaminen on osa kuvataidetta. Kuvaviestien tekeminen ja niiden tarkasteleminen sisältyvät kaikkiin kursseihin. Tekniikoiden ja ilmaisumuotojen hallinnan kehittäminen ja visuaalisen lukutaidon vahvistuminen lisää opiskelijan kykyä hahmottaa mediakeskeisen maailman vaikutuskeinoja ja hyödyntää omia vaikutusmahdollisuuksiaan. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus laajenee tutustuttaessa oman ja vieraiden kulttuurien kuvalliseen perintöön. Kuvataiteen avulla vahvistuva tietoisuus omasta kulttuuri-identiteetistä ja –perinnöstä auttaa myös muiden kulttuurien monimuotoisuuden arvostamista ja kulttuurien keskinäistä vuorovaikutusta. Kestävän kehityksen ideat ja ekologisen elämän perusta sopivat luontevasti kuvataiteenkenttään ideoiden ja materiaalienkin näkökulmasta. Kuluttamiseen puututaan kriittisesti tarkastellen asenteita ja tarpeita. Hyvinvointi ja turvallisuus: Taiteen moniaististen havaintojen ja kokemusten sekä oman ilmaisun kehittymisen kautta syntynyt tieto itsestä, omasta ympäristöstä ja omista mahdollisuuksista luo hyvinvointia ja turvallista suhdetta maailmaan. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittävyys on keskeisellä sijalla tutustuttaessa visuaalisiin ammatteihin yhteiskunnassa kuten esim. arkkitehtuurin sekä ympäristö- ja yhteisötaiteen vaikutusmahdollisuuksiin. Teknologia ja yhteiskunta: Ympäristön rakentaminen, arkkitehtuuri sekä esinetuotanto ovat osa teknologista kehitystä ja monella tavalla mukana kuvataiteen opetuksessa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
oppiii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa

tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja

Työtavat

Luonnokset, muistiinpanot ja harjoitustyöt säilytetään. Tehtävistä voidaan antaa palautetta, samoin käsitellään omaa työpanosta sekä onnistumista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus. Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numeroin, soveltava kurssi, joko hyväksytty tai hylätty.

Pakolliset kurssit

Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tekemisensä kautta tuntemaan visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita sekä ymmärtämään taiteen merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle. Kurssilla tutkitaan taiteen roolia kulttuurin tulkitsijana: miten suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuoliset kulttuurit näkyvät taiteessa. Kurssilla käsitellään sitä, miten eri aikojen erilaiset taidekäsitteet ilmenevät taiteessa ja vaikuttavat taiteen vastaanottamiseen. Tavoitteena on myös pohtia miten kuvataide ja muu visuaalinen kulttuuri vaikuttaa omaan elämään ja yhteiskuntaan sekä miten taiteesta voi oppia ja nauttia.

Kurssilla opiskelija harjaantuu ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja innostuu tekemään omakohtaisia ratkaisuja. Kurssilla opiskelija kehittää omaa kuvallista ilmaisuaan piirtämällä, maalaamalla, kolmiulotteisilla tekniikoilla sekä tutustuu digitaalisen kuvan käyttöön. Harjoitustehtävien avulla tutkitaan muun muassa kuvan sommittelun, muodon ja tilan kuvaamisen, värin merkityksen ja liike- sekä aikavaikutelman mahdollisuuksia taiteessa.

Kirjallisten ja kuvallisten tehtävien avulla opiskelija tutustuu taiteen ja taidehistorian käsitteistöön sekä oppii käyttämään tätä käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia sekä pohtimaan kuvan valtaa ja vallan kuvaa kulttuurissa. Opiskelija kehittyä tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään. Opiskelija oppii tulkitsemaan kuvaa sekä kuvallisin ja että sanallisin keinoin sekä tutustuu erilaisiin kuvan analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan.

Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija oppii arkkitehtuurin ja muotoilun perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja. Ympäristökurssilla oppimista kehitetään

myös käytännössä ulkopuolista ympäristöä tutkimalla, havainnoimalla ja tekemällä. Ympäristön suunnittelusta ja muotoilusta tehdään havaintoja eri näkökulmista kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävänsä kehityksen kannalta. Opiskelija oppii yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksestä ympäristön suunnittelussa, mikä on olennainen osa laajempaa visuaalista kulttuuria. Kurssilla opitaan analysoimaan ja ymmärtämään luonnonvaraista sekä rakennettua että esineympäristöä myös psyykkisenä ympäristönä esteettisten ja ekologisten arvojen pohjalta. Tehtävien yhteydessä havainnoidaan ympäristön mutokieltä, materiaaleja ja merkitystä. Harjoitustöitä tehdään muun muassa piirtämällä, maalaamalla, kolmiulotteisesti ilmaisten ja valokuvien.

Syventävät kurssit

Media ja kuvien viestit (KU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen sekä ymmärtämään kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa. Opiskelija perehtyy erilaisten tehtävien avulla mediakuvan eri muotoihin kuten kuvajournalismiin, mainos- ja viihdekuvaan. Kurssilla tutkitaan myös populaarikulttuurin kuvia, sarjakuvia sekä www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisua. Opiskelija oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä ja perehtyy graafisen suunnittelun perusteisiin: taittoon, typografiaan ja kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmiin.

Opiskelija oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan ja tarkastelemaan mediakuvien (piilo)merkitystä ja vaikutusta eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa.

Kurssilla pohditaan valokuvan roolia mediassa sekä elokuvan ja videon vaikutusta perinteiseen ja uudistuvaan kuvakerrontaan sekä tarkastellaan visuaalisuuden merkitystä tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa.

Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Kurssilla opiskelija oppii hahmottamaan kuvataiteen historian pääpiirteet teemallisesti ja kronologisesti taidekuvien tulkinnan ja analyysin kautta. Opiskelija oppii ymmärtämään eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmenemisen kuvataiteessa ja käyttämään taiteen kuvastoja hyväkseen omassa työssään. Opiskelija oppii työskentelemään itsenäisesti soveltaen taiteellista luomisprosessia sekä harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin. Opiskelija oppii ymmärtämään kuvan sisällön ja muodon taiteilijan ja kulttuurin viestinä ja kehittämään omaa ilmaisuaan kuvataiteen tuntemuksen kautta sekä kuvantekemisen peruskeinojen ja tekniikoiden avulla.

Nykytaiteen työpaja (KU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä, pohtii sen sisältöjä ja muotoja kuten nykytaiteen taustalla vaikuttavia ilmiöitä ja erilaisia taidekäsitteitä. Opiskelija oppii havaitsemaan ja oivaltamaan ympäristön visuaalisia merkityksiä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan ja ymmärtämään nykytaiteen ja kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Opiskelija oppii käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan taiteiden välisiin projekteihin koulussa tai koulun ulkopuolella ja harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn. Kurssilla tutustutaan myös visuaalisen alan ammatteihin ja taidealan organisaatioihin sekä jatkokoulutusmahdollisuuksiin.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

Taidemaalaus ja piirustus (KU6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää näkemystään kuvataiteesta sekä kehittää taitojaan piirustus- ja maalaustekniikoissa saaden samalla tietoa lähinnä omiin töihinsä liittyen erilaisista lajeista, tyyleistä ja sisällöistä. Kurssilla silmäillään joidenkin merkittävien taiteilijoiden tuotantoa, keskeistä sisältöä mahdollisten vaikutteiden saamiseksi. Teknisten seikkojen tuntemisen lisäksi opitaan myös paremmin ja ennakkoluulottomammin ymmärtämään kokeilevaa ja muutoksiin pyrkivää taidetta, kuten esim. moderneja ismejä. Opiskelija tekee ja kokeilee erilaisia materiaali- ja tekniikkaharjoituksia pyrkien kehittämään kykyjään ilmaista tuntemuksiaan ja näkemyksiään omalla persoonallisella tavallaan.

Harjoittelussa keskitytään joihinkin piirustus- ja maalaustaiteen lajeihin sekä tekniikoihin tai keskitytään etupäässä öljy- tai akryylimaalaukseen.

Valokuva (KU7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kiinnostuu valokuvauksesta ja kokee sen olevan monipuolinen taiteellisen ilmaisun väline. Opiskelija oppii valokuvauksen historiasta ja kehityksestä, samoin sen eri lajeista. Opiskelija tietää valokuvan käytöstä mediassa, samoin esim. opetuksen ja tutkimuksen välineenä. Valokuva digitalisoituu, kuvan käyttö kasvaa ja monipuolistuu runsaine muuntelu- ja yhdistelymahdollisuuksineen. Tällainen kehitys vaatii teknisen tiedon lisäämistä, mutta myös erilaisten vastuukysymysten selvittelyä. Kurssilla opitaan tuntemaan laitteiden ominaisuuksia, harjoitellaan digikuvausta, mutta perinteistäkään valokuvausta ei unohdeta eikä musta-valkokopioiden valmistamista pimiössä.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

Bändivideon kuvaus (KU8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija toteuttaa taiteellisesti sekä teknisesti hallitun musiikkivideon ryhmätyönä yhdessä musiikinopiskelijoiden kanssa. Opiskelija oppii tieto- ja viestintätekniikkaa musiikkivideoiden yhteydessä sekä tietää videoiden kuuluvan osaksi populaarikulttuuria.

Kurssilla opitaan analysoimaan, vertailemaan ja tulkitsemaan nähtyä ja kuultua materiaalia. Mainoksista, elokuvista ja tietokonepeleistä löydetään yhtymäkohtia musiikkivideoihin. Samalla pohditaan ajanhenkeä ja kansainvälisyyden vaikutusta viihteen ja kulttuurin kuvaan unohtamatta suhtautua asioihin ennakkoluulottomasti mutta myös kriittisesti.

Kurssi etenee ideoinnin ja suunnittelun jälkeen kuvaamalla sekä myöhemmin editoimalla tietokoneella.

LIIKUNTA

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista

kasvuun ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin.

Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvyille. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet.

Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Pohjois-Haagan yhteiskoulussa liikuntaa painotetaan erityisen paljon. Sekä liikuntalinjan että yleislinjan opiskelijoilla on mahdollisuus valita runsaasti liikuntakursseja. Liikuntalinjalla valmentautuminen on avainasemassa kursseilla. Tavoitteena on, että opiskelu ja urheilu täydentävät sujuvasti toisiaan.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojaan eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida ja kehittää omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua
- luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä
- ymmärtää elämänikäisen liikunnan merkityksen oman terveytensä, opiskeluvireytensä ja työkykynsä yhtenä keskeisenä perusteena
- kokee liikunnan avulla iloa ja virkistystä yksin ja ryhmässä
- rohkenee ilmaista itseään liikunnallisesti
- pystyy sujuvasti tehostamaan harjoitteluaan opiskelun ja valmennusohjelmien sopusointuisella yhdistämisellä
- saa hyvän pohjan mahdollisille liikunnallisille jatko-opinnoille

Pakolliset kurssit (2)

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa otetaan huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa korostetaan liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista

- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

Syventävät kurssit (9)

Kurssien tavoitteena on opiskelijalähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Syventäviä kursseja voi Pohjois-Haagan yhteiskoulussa valita niin liikuntalinjan kuin yleislinjan oppilaat mikäli se on käytännön järjestelyin mahdollista.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- tukea opiskelijan jaksamista
- lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta

Keskeiset sisällöt

- yhden tai useamman liikuntamuodon harjoittaminen opettajan ja oppilasryhmän yhdessä suunnitteleman sisällön mukaisesti

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia.

Keskeiset sisällöt

Vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta

5. Kuntoliikunta (LI5)

Tavoitteet

- oman säännöllisen liikunnan tehostaminen
- oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen
- jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen

Keskeiset sisällöt

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

6. Syyskauden monipuolinen liikunta I

7. Kevätkauden monipuolinen liikunta I

8. Syyskauden monipuolinen liikunta II

9. Kevätkauden monipuolinen liikunta II

Tavoitteet

Kurssien 6.-9. tavoitteina on

- mahdollisimman moniin uusiin lajeihin tutustuminen
- elinikäiselle liikunnan harrastamiselle mahdollisimman monipuolisten liikuntataitojen omaksuminen
- ilo, virkistys ja rentoutuminen raskaiden teoriaopintojen vastapainoksi

Keskeiset sisällöt

Kurssien 6.-9. keskeisenä sisältönä on monipuolinen vuodenaikaan nähden sopiva lajitarjonta. Ulkoliikuntaosuuksiin sisältyvät monet eri palloilulajit, kuntoliikunta, retkeily, vesiurheilu (esim. uonti, melonta ja soutu), jousiammunta, tennis, rullaluistelu, golf jne. Sisäliikuntaosuuksiin sisältyvät eri salipelit, tanssi- ja rytmiliikunta, kuntosalityöskentely, voimistelu, squash, keilailu, sulkapallo, pöytätennis, kamppailulajit, ammunta, seinäkiipeily, curling jne. Kurkseista osan voi suorittaa eräretkeen osallistumalla.

Kurssien tarkan sisällön oppilaat muodostavat itse kulloinkin tarjolla olevista vaihtoehdoista.

10. Talviliikunnan jatkokurssi I

11. Talviliikunnan jatkokurssi II

Tavoitteet

Kurssien 10. ja 11. tavoitteina on

- eri talviliikuntalajeihin tutustuminen
- elinikäisen liikunnan harrastamisen kannalta sopivien ja miellyttävien talviliikuntamuotojen löytäminen
- ilo, virkistys ja rentoutuminen raskaiden teoriaopintojen vastapainoksi

Keskeiset sisällöt

- luistelu eri muodoissaan
- jääpelit eri muodoissaan
- hiihto
- laskettelu
- hiihtovaellus

Kurssien tarkan sisällön oppilas muodostaa itse kulloinkin tarjolla olevista vaihtoehdoista. Kurssit voidaan myös toteuttaa Lappiin tai ulkomaille suuntautuvana talviliikuntaretkenä.

Soveltavat kurssit (7)

Soveltavia kursseja voi Pohjois-Haagan yhteiskoulussa valita niin liikuntalinjan kuin yleislinjan oppilaat mikäli se on käytännön järjestelyin mahdollista.

12. Esiintymiskurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas

- oppii ilmaisemaan itseään liikunnallisesti
- oppii esiintymään luontevasti yleisön edessä

Keskeiset sisällöt

- liikunnallisten ohjelmien ja esitysten suunnittelua ryhmässä
- ohjelmien ja esitysten esityksiä esim. koulun juhlissa

13. Erikoisliikuntakurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia jonkun erikoislajin taidot perusteellisesti

Keskeiset sisällöt

- erikseen sovitun erikoislajin yksityiskohtaista harjoittelua
- erikseen sovitun lajin mahdollinen taitokoe (esim. golfin green card)

14. Valmentajatutkinto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia ohjauksen ja valmennuksen perusteita

Keskeiset sisällöt

- ohjauksen ja valmennuksen perusteita (fysiologia, psyykinen valmennus, harjoittelun suunnittelu, opetusharjoittelun alkeet)
- ensiavun ja lihahuollon perusteet
- ohjaustehtävät esim. koulun kerhoissa tai joukkueissa
- tuomaritehtävien opettelua
- erityisluentojen seurantaa

Kurssi voidaan suorittaa myös iltaisin, viikonloppuisin tai joissain tapauksissa myös loma-aikoina.

15. Maastokurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- tutustua Suomen luontoon
- oppia selviytymään luonnossa ja kunnioittamaan luontoa jokamiehen oikeuksia noudattaen
- oppia valmistautumaan oikein vaellukselle (oikeat varusteet, oikea ravinto jne.)
- oppia suunnistamaan oudoissa maastoissa
- oppia nauttimaan luonnossa liikkumisesta
- oppia toimimaan ryhmässä poikkeuksellisissakin oloissa

Keskeiset sisällöt

- erätaidot
- vaellukselle valmistautuminen (varusteet ja ravinto)
- jokamiehen oikeudet
- ensiapu
- suunnistus
- luonnon tuntemus
- luonnossa selviytyminen

Kurssi toteutetaan erävaelluksena Suomen luontoon. Kohdealue voi vaihdella pääkaupunkiseudun luonnosta Pohjois-Lappiin. Kurssi toteutetaan yhdessä biologian aineryhmän kanssa.

16. Liikuntahistoria

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia tuntemaan liikunnan ja kilpaurheilun kehitysvaiheita ja saavutuksia eri aikakausina.

Keskeiset sisällöt

- liikunta eri aikakausina
- kilpaurheilu eri aikakausina
- suomalaisen liikunnan ja urheilun historia

17. Liikuntapsykologia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- oppia tuntemaan kilpaurheilun ja valmennuksen psykologiaa
- oppia hyödyntämään valmennuksen psykologiaa
- oppia rentoutusmenetelmiä
- oppia stressin hallintaa

Keskeiset sisällöt

- kilpaurheilun ja valmennuksen psykologian perusteet
- rentoutumismenetelmät
- stressin hallinta
- mielikuvaharjoittelu

Kurssi toteutetaan integroituna ulkopuolisten tahojen ja psykologian aineryhmän kanssa.

18. Ulkomaille suuntautuva liikunta- ja lukuainekurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- oppia yhdistämään opiskelu ja urheilu myös koulun ulkopuolisilla matkoilla
- oppia suunnittelemaan kurssimatkaa useamman vuoden projektina
- oppia työskentelemään ryhmänä tavoitteiden saavuttamiseksi
- oppia käyttämään vieraita kieliä ulkomailla
- nauttia valmentautumisesta, liikunnasta ja opiskelusta

Keskeiset sisällöt

- ulkomaan matkan suunnittelua useamman vuoden projektina
- liikuntalajien harrastamista ja valmentautumista
- teoria-aineiden opiskelua

Liikuntalinja

Tavoitteet

Liikuntalinjan opiskelun tavoite on yhdistää lukio-opinnot ja urheiluharrastus mahdollisimman sujuvasti. Kilpa- ja huippu-urheilun vaatimukset pyritään sovittamaan yhteen laadukkaan lukio-opiskelun kanssa.

Keskeiset sisällöt

Valmennuslinjalle hyväksytyt oppilaat harjoittelevat omaa lajiaan aamuharjoituksissa kolme kertaa viikossa. Suurimmissa lajiryhmissä harjoitellaan johdetusti valmentajan avulla.

Muiden lajien urheilijat voivat käyttää valmennustunteja hyödykseen itsenäisesti tai oman valmentajansa johdolla harjoitellen. Tämä edellyttää kuitenkin etukäteen laaditun harjoitussuunnitelman esittämistä ja hyväksymistä.

Liikuntalinjalaisille kuuluu myös teippauksen, lihashuollon, psyykkisen valmennuksen ja urheiluravitsemuksen opintoja. Myös valmentajatutkinto sekä erotuomari- ja toimitsijakurssit voivat täydentävää urheilijoiden opiskelua.

Laajalla kilpailutoiminnalla tuetaan valmentautumista ja tuodaan vaihtelua urheilijoiden harjoitteluun.

Valmennuskursseja voi lukion aikana suorittaa 18. Nämä kurssit ovat soveltavia.

Valmennuslinjan oppilas voi osallistua myös valinnaisen liikunnan kursseille, jos se on käytännön järjestelyin mahdollista.

Arviointi

Liikunnan pakollisista kursseista annetaan arvosana, mikäli opiskelija sitä pyytää, muutoin annetaan suoritusmerkintä.

Yleislinjan valinnaisen liikunnan syventävistä kursseista annetaan niin ikään arvosana mikäli opiskelija sitä pyytää, muutoin annetaan suoritusmerkintä. Soveltavista kursseista annetaan suoritusmerkintä.

Valmennuslinjan kurssit ovat soveltavia ja arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Oppilas voi päästötodistukseensa pyytää numeroarvioinnin myös näistä kursseista, jos hän tarvitsee arvosanoja liikunnallisiin jatko-opintoihin pyrittäessä.

Liikuntakurssien arvosana koostuu kuntotekijöiden, taitojen ja harrastuneisuuden arvioinnista. Harrastuneisuuteen kuuluu esim. oppilaan aktiivisuus, yritys, yhteistyökyky ja oppilastovereiden huomiointi ryhmässä, myöhästymiset ja asiallisten liikuntavarusteiden käyttö.

Kurssien suoritusjärjestys

Liikuntakurssien suoritusjärjestys on vapaa. Pakolliset liikuntakurssit suositellaan käytäväksi ensimmäisen opintovuoden aikana.

Opetusjärjestelyt

Oppitunneilla ja valmennustoiminnassa käytetään koulun omia ja lähiympäristön tiloja ja suorituspaikkoja tehokkaasti ja monipuolisesti. Koulu järjestää valmentautumiselle laadukkait puitteet asianmukaisten tilavarausten ja ammattitaitoisten valmentajien avulla.

Laajalla kilpailutoiminnalla tuetaan liikuntatoimintaa ja tuodaan vaihtelua urheilijoiden harjoitteluun.

Lukion opinto-ohjaus tukee urheilijoiden opintojen suunnittelua, jotta sekä opiskelu että urheilu voivat molemmat edetä mahdollisimman hyvin. Mahdollisiin urheiluharrastusten aiheuttamiin poissaoloihin suhtaudutaan myönteisesti ja pyritään tukemaan opintojen edistymistä myös kilpailumatkojen ja harjoitusleirien aikana.

Itsenäinen suoritus

Kurssien suorittaminen itsenäisesti on mahdollista vain erityisin perustein. Asiasta neuvotellaan opettajan kanssa.

Aihekokonaisuudet

Hyvinvointi ja turvallisuus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kokemus. Lukiossa on tärkeä luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia taitoja oppii sisäistämään liikunnan avulla ryhmässä toimien. Erilaisten tunteiden hallinta ja käsittely sekä fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen liittyvät keskeisesti liikunnanopetukseen.

Viestintä- ja mediaosaaminen koskettaa läheisesti liikunta- ja urheilutoimintaa. Koulumme toiminnan tasolla se voi tarkoittaa esim. urheilutapahtumien uutisoinnin seuranta ja siihen liittyvää kriittistä tarkastelua ja arviointia. Toisaalta koulun omista urheilutapahtumista voidaan välittää tietoa joko koulun omalle väelle tai ulkopuolisillekin tahoille. Myös koulun omien liikunta- tai urheilutapahtumien järjestämiseen voivat osallistua myös oppilaat ja vastata esim. tapahtumiin liittyvästä etukäteistiedottamisesta.

Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen ja sen avulla opitaan ymmärtämään kansallista kulttuuri-identiteettiämme. Eri vuodenaikoina toteutettavat liikuntalajit tukevat ympärivuotisen liikuntaperinteemme vaalimista. Toisaalta tutustuminen vieraampiin muualta maailmasta peräisin oleviin lajeihin avaa ymmärrystä liikunnan kansainväliseen merkitykseen. Myös kansainvälinen yhteistyö Pohjois-Haagan yhteiskoulun kansainvälisen kilpailutoiminnan kautta avartaa liikunnan merkitystä kansojen yhdistäjänä.

Myös vastuu kestävästä tulevaisuudesta liittyy liikuntakasvatukseen. Se ilmenee niin liikuntapaikkojen ja -välineiden käytössä, huollossa ja kunnioittamisessa kuin ennen kaikkea suhtautumisessa luontoon ja joka miehen oikeuksiin suunnistettaessa, retkeiltäessä tai muuten ulkona liikuttaessa.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys koskettavat liikuntaa esimerkiksi oppilaiden toimiessa koulun ulkopuolisissa liikuntapaikoissa ja harjoittelukohteissa. Pohjois-Haagan yhteiskoulun oppilaat ovat aktiivisia pääkaupunkiseudun liikuntapaikkojen käyttäjiä ja osaavat antaa arvokkaita kehittämissuhteita niin kaupunkien kuin yksityisten liikuntapaikkojen hyödyntämisen ja rakentamisen suhteen.

Liikunnassa voidaan hyödyntää teknologiaa monella tavalla. Erilaisten mittalaitteiden käyttö, liikuntasuoritusten kuvaaminen ja videotointi tai tietotekniikan hyödyntäminen yhdistävät liikunnan ja teknologian. Toisaalta on tärkeää käydä arvokeskustelua lisääntyvän teknologian vaikutuksista ihmisten liikunnan harrastamisen vähenemiseen. Toisaalta urheiluvälineiden teknologinen kehitys on myös mielenkiintoista seurattavaa. Antidopingtoiminnan teknisiin menetelmiin tutustumalla ja siihen käytettävien varojen määrää arvioimalla saadaan aikaiseksi mielenkiintoista yhteiskunnallista ja eettistä arvokeskustelua.

TERVEYSTIETO

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhan-

kintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveyskulttuuriin liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Pakollinen kurssi

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään

- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveysnäkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystoiminta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Syventävät kurssit (2)

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietojen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveystietojen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatio-taitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia •
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille •
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/ kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairauenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskelu- ympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen
- Kurssien suoritusjärjestys

Terveystietokurssien suoritusjärjestys on vapaa. Pakollinen kurssi suositellaan käytäväksi lukion toisen vuoden aikana ja syventävät kurssit tämän jälkeen.

Opetusjärjestelyt

Terveystiedossa oppiaineen luonteen vuoksi käytetään monenlaisia vaihtelevia työtapoja. Luokkamuotoisen opettajajohtoisen opetuksen ohella suositaan ryhmitöitä, esitelmiä ja pienimuotoisia tutkimuksiakin. Oppitunneille pyritään luomaan keskusteleva ilmapiiri, jotta aihepiirit teoriapitoisuuden ohella mahdollisimman käytännönläheisesti koskettaisivat kaikkien oppilaiden arkea. Myös koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden vierailut koululla tai oppilaiden tutustumiskäynnit koulun ulkopuolisiin kohteisiin tukevat luontevasti terveystiedon opiskelua. Toisaalta myös itsenäinen tiedon hankinta kuuluu työtapoihin.

Pohjois-Haagan yhteiskoulun painotusten ja arvojen kannalta terveystieto on oleellisessa asemassa koulun arjessa. Tähän perustuen oppilaille voidaan osoittaa mahdollisuuksia myös laajentaa terveystiedon opiskeluaan. Esimerkiksi yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa toteutettuja erillisiä ensiapukursseja voidaan tarjota oppilaille koulukohtaisina kursseina.

Aihekokonaisuudet

Hyvinvointi ja turvallisuus liittyvät keskeisesti terveystiedon opetukseen. Lukiossa on tärkeä luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen sekä erilaisten tunteiden hallinta ja käsittely liittyvät luontevasti terveystiedon opetukseen. Terveystiedon avulla opiskelija voi oppia ymmärtämään oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytyksiä ja vakiinnuttaa sellaisia arkikäytänteitä, joita jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Kulttuuri - identiteetin ja kansainvälisyyden kannalta tavoitteena on ymmärtää suomalaisen terveyden perusta ja siihen liittyvät uhkatekijät (kansantaudit, diabetes yms.), eri kulttuurien terveystietämyksiä sekä terveystietämyksistä eri puolilla maailmaa.

Terveystiedon opetuksen yhteydessä on luonteva tarkastella ja arvioida kriittisesti median ja mainonnan vaikutuksia ihmisten terveystietämykseen.

Vastuu kestävästä tulevaisuudesta tulee näkyä myös terveystiedon opetuksessa. On tärkeää pohtia ja oppia ymmärtämään omien terveysvalintojen ja terveyteen liittyvien kulutustottumusten globaaleja vaikutuksia sekä sisäistää että terveyden lähtökohdat ovat hyvin erilaiset eri puolilla maailmaa.

Aktiivisena kansalaisena opiskelijan on hyvä oppia tarkkailemaan ympäristössään terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja ennaltaehkäisemään mahdollisia riskejä. On hyvä myös oppia tuntemaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja ja järjestöjä, joiden kautta on mahdollista vaikuttaa niin paikallisella, valtakunnallisella, eurooppalaisella sekä globaalilla tasolla.

Terveyteen liittyvien mittalaitteiden tunteminen ja ergonomisten tottumusten ymmärtäminen ovat luontainen osa terveystiedon opetusta. Erityisen tärkeää on käydä perusteellista arvokeskustelua teknologian kehittymisen yhteydestä liikunnan vähenemiseen ja kansanterveyden heikentymiseen. Antidopingtoiminnan teknisiin menetelmiin tutustumalla ja siihen käytettävien varojen määrää arvioimalla saadaan aikaiseksi mielenkiintoista yhteiskunnallista ja eettistä arvokeskustelua.

OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Arviointi

Opinto-ohjauksen kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssien hyväksytyt suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista ja kurssiin sisältyvien tehtävien suorittamista.

Aihekokonaisuudet

Opinto-ohjauksessa vahvimmin näkyvät aihekokonaisuudet ovat hyvinvointi ja turvallisuus sekä aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys. Opinto-ohjaus ja koko oppilaitoksen ohjausjärjestelmä pyrkii turvaamaan jokaisen opiskelijan hyvinvointia ja turvallisuutta kouluyhteisössä. Ohjauksen lähtökohtana on tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yrittävää asennetta opinnoissa ja uranvalinnassa.

Pakollinen kurssi

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin. Opinto-ohjauksen kurssilla tulee käsitellä kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämä tietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

Työtavat

Kurssi suoritetaan hajautetusti kolmen lukiovuoden aikana. Lukion alkuvaiheessa perehdytään lukio-opiskeluun ja opiskelutaitoihin. Toisena ja kolmantena vuonna keskitytään ammatteihin, yo-kirjoitussuunnitelman ja jatko-opintojen pohdintaan. Jokainen opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta.

Syventävä kurssi

2. Työelämä ja uranvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on parantaa opiskelijan itsetuntemusta ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämään. Kurssin puitteissa tutustutaan eri jatko-opintovaihtoehtoihin ja työelämän mahdollisuuksiin.

Työtavat

Kurssin aikana tehdään tutustumiskäyntejä jatkokoulutuspaikkoihin ja koululle tulee vierailijoita. Jokainen laatii itselleen urasuunnitelman

3. Tutor-kurssi

Kurssin tavoitteena on opiskelijan kehittyminen vertais-ohjaajana. Tehtävään kuuluu muiden opiskelijoiden auttaminen koulun arjessa, yhteishengen lisääminen ja koulusta tiedottaminen. Kurssin aikana opiskelija oppii tuntemaan oman koulunsa opiskelujärjestelmän ja ymmärtää opiskelun suunnittelun tärkeyden. Opiskelija harjaantuu esiintymään koulun edustajana erilaisissa tilaisuuksissa.

Työtavat

Kurssi suoritetaan vuoden aikana osallistumalla aktiivisesti koulun tutortoimintaan. Tämä sisältää osallistumisen tutor-koulutukseen, ensimmäisen vuoden opiskelijoiden auttamisen ja tukemisen valintojen teossa ja kouluun tutustumisessa. Tutor-opiskelijat ovat mukana erilaisissa koulun esittelytilaisuuksissa.

4. Lue-kurssi

Lue-kurssilla opiskelija perehtyy omaan oppimistyyliinsä, pyrkii parantamaan opiskelutaitojaan sekä tunnistamaan itsensä oppijana. Lisäksi harjoitellaan lukemisen ja kirjoittamisen taitoja sekä vieraiden kielten opiskelutekniikoita. Kurssilla perehdytään myös opiskelumotivaatioon sekä omien vahvuuksien löytämiseen. Tarvittaessa voidaan arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TEKSTIILITYÖ

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon koko työskentelyprosessi aina suunnittelusta työn valmistumiseen asti. Valmistusvaiheessa tarkastellaan, hallitseeko oppilas perustekniikat siten, että tuotteen kestävyys, tarkoituksenmukaisuus ja esteettisyys toteutuvat suunnitelman mukaisesti. Oppilas kykenee ohjatusti myös itse arvioimaan omaa työskentelyään ja huomaa vahvuutensa ja mahdolliset heikkoutensa.

Soveltava kurssi

1. Juhlapukukurssi

Oppilas valmistaa juhlapuvun oman suunnitelmansa mukaan esim. kevätjuhlaan tai vanhojen päiväksi käyttäen laadukasta, työhön sopivaa materiaalia.

KOTITALOUS

Arviointi

Kursseilla arvioidaan oppilaan tietoja ja taitoja sekä asennetta. Arviointikeinoina ovat opettajan jatkuva havainnointi opetustilanteissa, oppilasryhmän suunnittelemat ja toteuttamat ateriakokonaisuudet, oppilaiden kirjalliset työt, oppilasryhmän arviointi ja oppilaan itsearviointi.

Soveltava kurssi

1. Kansainvälinen gastronomia

Kurssilla tutustutaan kansainväliseen ruoka- ja juomakulttuuriin käytännössä ruoanvalmistuksen ja kirjallisten esitysten avulla. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssilla kerätään raaka-ainemaksu.

2. Ruoka- ja juomakulttuuri sekä tapakasvatus

Kurssilla on yhteys muihin oppiaineisiin: biologiaan, kemiaan, psykologiaan ja uskontoon. Sen aikana opetellaan ruokien ja juomien yhdistelmistä, olut- ja viinitietouden perusteita sekä makuaistin toimintaa. Juhlien ja arkielämän käyttäytymisen aakkoset kuuluvat myös kurssin ohjelmaan

3. Urheilijan ruokia ja välipaloja – Miten valmistaudun kisoihin tai turnauksiin

LIIKENNEKASVATUS

Soveltava kurssi

Kurssin saa suoritettuaan kuljettajan tutkinnon. Ajokortti tulee esittää koulusihteerille. Kurssista saa suorituserkinnän.

KOULUKOHTAINEN KURSSI / MUUSSA OPPILAITOKSESSA SUORITETTU KURSSI

Soveltavia kursseja (1 – 6)

Tavoitteet:

Koulukohtaiset soveltavat kurssit nojaavat lukiolaissa, lukion tuntijaossa sekä lukion opetussuunnitelman perusteissa ilmaistuihin tavoitteisiin.

Koulun järjestämässä opetuksessa kurssin tarkemmat tavoitteet ja sisällöt määritellään lukuvuosittain lukion toimintasuunnitelman yhteydessä.

Rehtori voi hyväksyä tässä yhteydessä korvaavaksi kurssisuorituksesi muussa oppilaitoksessa suoritettuna kurssin tai muutoin tavoitteiden mukaisen ja laajuudeltaan riittävän laajan suorituksen.

Arviointi:

Kurssi arvostellaan asteikolla hyväksytty - hylätty.

8. URHEILUVALMENNUS URHEILULUKION OPETUSSUUNNITELMASSA

8.1. Johdanto

Pohjois-Haagan yhteiskoulun urheilulukion valmennuslinjalla opiskelu ja urheilu täydentävät sujuvasti toisiaan. Urheilijoille tarjotaan hyvät ja joustavat harjoittelu- ja opiskelumahdollisuudet. Valmennuslinjalle valitun opiskelijan tulee hoitaa sekä valmentautuminen että opiskelu hyvin.

Urheilulukion valmennuslinjalle hyväksytyt oppilaat valmentautuvat oman lajinsa parissa kolmena aamuna viikossa. Joissain tapauksissa harjoitukset voivat ajoittua muuhunkin ajankohtaan kuin aamuun.

Koulussa on urheilijoita lähes 30 eri lajista. Minkä tahansa lajin urheilijat voivat pyrkiä kouluun. Suosituimpia lajeja ovat olleet jalkapallo, jääkiekko, koripallo, salibandy, golf, yleisurheilu, muodostelma- ja taitoluistelu, voimistelu eri muodoissaan, tanssi eri muodoissaan, taekwondo, mailapelit, uintilajit, tyttöjen jääpelit sekä eri kestävyysurheilulajit.

Monissa lajeissa valmennus toteutetaan koulun omien ammattitaitoisten valmentajien johdolla. Joissain lajeissa opiskelijat hyödyntävät valmennustunteja itsenäisesti tai oman valmentajan johdolla harjoitellen. Näiden ns. yksilöllisten lajien urheilijoiden harjoitussuunnitelmat tulee hyväksyttävä etukäteen. Myös uusia ns. päälajeja voi syntyä, jos hakijoiden määrä ja taso on riittävän korkea. PHYK on osa Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemiaa (Urhea). Urhean toimintaperiaatteisiin nojautuen joissain lajeissa valmentaudutaan yhdessä muiden Urheaan kuuluvien oppilaitosten kanssa.

Urheilulukion valmennuslinjalle hyväksytyt oppilaat valitaan valmennusryhmiin lukuvuoden alkaessa. Ryhmiin voi päästä mukaan myös kesken lukuvuodenkin, jos ryhmissä on tilaa. Vastaavasti sieltä voi pudota pois, jos asetetut vaatimukset eivät täyty.

Valmennustoiminta toteutetaan paitsi koulun omissa tiloissa myös lukuisissa eri pääkaupunkiseudun liikuntapaikoissa. Pirkkolan urheilupuisto aivan koulun tuntumassa tarjoaa hyvät harjoittelumahdollisuudet monen lajin urheilijoille.

Urheilulukiolaisille kuuluu myös teippauksen, lihahuollon, psyykkisen valmennuksen ja urheiluravitsemuksen opintoja. Myös valmentajatutkinto sekä erotuomari- ja toimitsijakurssit voivat täydentää urheilijoiden opiskelua.

Laajalla kilpailutoiminnalla tuetaan valmentautumista ja tuodaan vaihtelua urheilijoiden harjoitteluun.

Lukion opinto-ohjaus tukee urheilijoiden opintojen suunnittelua, jotta sekä opiskelu että urheilu voivat molemmat edetä mahdollisimman hyvin. Mahdollisiin urheiluharrastusten aiheuttamiin poissaoloihin suhtaudutaan myönteisesti ja pyritään tukemaan opintojen edistymistä myös kilpailumatkojen ja harjoitusleirien aikana.

8.2. Urheiluvalmennuksen kurssit

Urheiluvalmennuskurssit ovat erityisen koulutustehtävän mukaisia kursseja. Kolmen vuoden opintosuunnitelmaa noudattavan opiskelijan kurssien kokonaismäärä on vähintään 12 kurssia. Neljän vuoden opintosuunnitelman mukaan kursseja voi suorittaa enintään 18.

8.2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Nämä tavoitteet ovat tärkeitä myös nuoren urheilijan uran kannalta: toteutuessaan ne varmistavat opiskelujen jatkumisen lukion jälkeen urheilijan valitsemalla jatko-opintoalalla sekä antavat edellytykset elämän hallintaan myös muutoin urheiluharrastuksen rinnalla.

Urheiluvalmennus pyrkii korostamaan lukion arvoperustaista elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitusta sekä totuutta, inhimillisyyttä ja oikeudenmukaisuutta liittäen näihin ”avaimiin” Suomalaisen liikunnan ja urheilun eettiset perusteet ”Reilu Peli” (SLU 2004, liitteenä).

Urheilevaa opiskelijaa pyritään kasvattamaan aikuiseseen vastuuseen omista valinnoistaan ja teoistaan.

8.2.2. Lukio-opetuksen aihekokonaisuudet urheiluvalmennuksessa

Lukion arvoperustaa syventävät opetussuunnitelman perusteissa esitettävät aihekokonaisuudet, jotka ovat kannanottoja ajankohtaisiin kasvatusta- ja koulutushaasteisiin.

Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia.

Yhteiseksi nimittäjäksi aihekokonaisuuksissa urheiluvalmennuksen näkökulmasta nousee urheilijan oman vastuun, aktiivisuuden ja itseohjautuvuuden merkitys.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa urheilijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun urheilija ottaa vastuuta omasta ja harjoitteluryhmänsä urheiluvalmennuksesta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen valmennustapahtumiin. Aktiivinen kansalaisuus merkitsee myös osallistumista ja vaikuttamista paikallisella ja valtakunnallisella tasolla tai jopa globaalisti urheilun kilpailu- ja järjestötoimintaan. Toiminta voi tapahtua aktiiviurheilijana tai muissa urheilun tehtävissä, esimerkiksi seuratoiminnan kautta hallinto-, tuomari-, ohjaus- ja valmennustehtävissä.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Urheiluvalmennuksessa voidaan toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön

tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa pyritään korostamaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä ja fyysistä turvallisuutta.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Urheiluvalmennuksessa keskitytään siihen, että urheilijan omilla eettisillä, käytännön ja ammatillisilla valinnoilla on merkitystä hänen omalle ja hänen lähiympäristönsä tulevaisuudelle. Reilun perin periaatteet, antidopingtoiminta ja muu päihteettömyys korostuvat jatkuvana ”avaimena” kohti nuoren opiskelun, urheilun ja elämän hallintaa.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelija itse pyrkii toimimaan aktiivisesti liikuntakulttuurin edistämiseksi paikallisesti, alueellisesti ja jopa valtakunnallisesti. Lisäksi urheiluvalmennuksen tavoitteena on kannustaa urheilijoita monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Teknologia ja yhteiskunta

Aihokokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Urheiluvalmennuksessa voidaan harjoitteluun liittyen tutustua hyvinvointiteknologian mahdollisuuksiin fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä, terveystietoihin ja –kyselyihin sekä yleensä fyysisen kunnon eri osa-alueiden arviointiin joko suorilla tai epäsuorilla mittausten menetelmillä. Oman harjoittelun seuranta, lajiansalyysit ja lajiominaisuuksien mittaaminen antavat lisäksi oivan mahdollisuuden teknologian hyväksi käyttöön.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Mediaosaaminen lukiossa on sekä taitojen että tietojen oppimista. Urheiluvalmennuksessa opiskelijan mediakasvatus keskittyy pääasiassa taitojen oppimiseen. Käytännön harjoituksissa, kilpailutilanteissa ja muissa edustustehtävissä urheilija tarvitsee vuorovaikutustaitoja toimiessaan yksilönä monenlaisissa joukkueissa. Varsinkin edustaessaan koulua, urheiluseuraansa tai maajoukkueissa Suomea, urheilija vaikuttaa viestintätaitoillaan median kautta suuriinkin kansalaisryhmiin. Urheiluvalmennus antaa mahdollisuuden harjoittaa taitoja turvallisessa sosiaalisessa ympäristössä, jossa palaute toiminnasta on välitöntä ja helposti saatavaa. Lisäksi valmennusryhmä luo otollisen ympäristön oppia mediataitoja toistuvissa vuorovaikutustilanteissa.

8.2.3. Valmennuksen toteuttaminen

8.2.3.1. *Valmennusfilosofia*

Pohjois-Haagan yhteiskoulussa tapahtuvan valmennuksen tavoitteena on ohjata nuoret urheilijat säännölliseen, päämäärätietoiseen ja vastuulliseen harjoitteluun. Tämän seurauksena heillä on mahdollisuus kehittyä urheilijoina ja saavuttaa edellytystensä mukaiset tulokset ja menestys. Lisäksi valmennuksen tulee edistää urheilijoiden kasvua itsenäisinä ihmisinä, tukea heidän koulutustaan ja kannustaa heitä elinikäiseen liikunnan harrastamiseen.

Onnistuneen valmennuksen tärkeitä elementtejä ovat lajitaitojen lisäksi innostuneisuus, pitkäjänteisyys, vastuullisuus nuoren urheilijan kasvun edistämisestä, pedagogiset taidot, toimintaympäristön hallinta, vuorovaikutustaidot ja valmentajan halu itsensä jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen. Jotta nuoren urheilijan valmentautuminen olisi systemaattista ja hallittua, jonkun on kannettava päävastuu valmennukseen osallistuvien henkilöiden tehtävistä. Tämän takia tulisi urheilijakohtaisesti sopia, kuka johtaa valmentautumisen kokonaisuutta ja miten lajiliittojen omat valmennuksen linjaukset on huomioitu.

Jokaisen urheiluoppilaitosvalmentajan tulee miettiä, millaiselle arvopohjalle rakentaa oman valmennustoimintansa. Hyviä yleisiä periaatteita ovat esimerkiksi: toisen ihmisen ja elämän kunnioitus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, vastuu kasvatuksesta, avoimuus, demokraattisuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus, kaikkien tasavertainen oikeus liikuntaan ja urheiluun sekä kestävä kehitys ja luonnon kunnioittaminen (SLU, Reilu Peli). Uudenlaisen valmennuskulttuurin tunnusmerkkeinä tulisi olla toiminnan iloisuus, myönteisyys ja vastuullisuus, jotka tukevat päämäärätietoista, innostunutta ja yhteisesti sovittuja sääntöjä noudattavaa valmentautumista.

Valmennuksen tulisi palvella urheilijan kehittymistä yksilönä. Se saattaa tarkoittaa lajien välillä ja opiskelijakohtaisesti hyvinkin paljon toisistaan poikkeavia menetelmiä ja toimintatapoja. Toisaalta urheilijoille on hyvä jatkuvasti korostaa, että urheilijana kehittyminen on aina viime kädessä kiinni urheilijan omasta halustaan kehittyä ja tehdä työtä päämääriensä eteen.

8.2.3.2. *Valmennuksen järjestäminen*

Pohjois-Haagan yhteiskoulun valmennuksesta vastaavat ammattitaitoiset valmentajat. Valmennus järjestetään mahdollisimman hyvissä olosuhteissa hyödyntäen asianmukaisia ja nykyaikaisia välineitä. Valmennusryhmien koot pyritään rakentamaan tarkoituksenmukaisiksi ja ryhmiä muodostettaessa huomioidaan lajien erityispiirteet sekä eroavaisuudet urheilijoiden yksilöllisessä kehityksessä. Urheiluvalmennus järjestetään pääsääntöisesti aamuisin, jolloin urheilijan on mahdollista harjoitella kaksi kertaa päivässä. Valmennusta tarjotaan jokaisessa jaksossa. Valmennus on suunnitelmallista ja ohjelmoitua.

8.2.3.3. *Yhteistyö*

Urheiluvalmennus on osa urheilijan päivittäistä harjoittelua, joka toteutetaan yhteistyössä koulun, henkilökohtaisten valmentajien, paikallisten seurojen, valtakunnallisten lajiliittojen ja Olympiakomitean kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden urheiluoppilaitosten kanssa. Toimiva yhteistyö mahdollistaa valmennuksen kokonaisvastuusta sopimisen ja kouluvalmennuksen roolin määrittelemisen urheilijan kokonaisharjoittelussa.

Yhteistyömuotoja voidaan hioa paitsi kahdenvälisissä neuvotteluissa niin myös vuosittain pidettävässä Olympiakomitean järjestämässä urheiluoppilaitosseminaarissa.

Koulujenvälinen kilpailutoiminta on Pohjois-Haagan yhteiskoulussa varsin laajaa. Se tuo vaihtelua harjoitus- ja kilpailutoimintaan. Kilpailutoimintaa on monen tasoista: alueellista, koko valtakunnan laajuista ja myös kansainvälistä kilpailutoimintaa. Kansainväliset kilpailukokemukset (huipennuksena koululaisten maailmanmestaruuskilpailut) antavat arvokasta kokemusta toisaalta kansainvälisten kilpailujen ilmapiiriin totuttautumisen kautta ja toisaalta muiden maiden urheilukulttuuriin tutustumalla.

8.3. **Urheiluvalmennuksen arviointi**

Urheiluvalmennuksessa opiskelijan opiskelemat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu). Opiskelijan pyynnöstä hänellä on mahdollisuus saada päättötodistukseensa myös numeroarviointi, jonka perusteina ovat 1. lajitaidot ja -tiedot, 2. fyysisen suorituskyky, 3. kilpailumenestys sekä 4. harrastuneisuus.

Lajitietojen ja -taitojen sekä fyysisen suorituskyvyn arvioinnissa huomioidaan lajikohtaiset vaatimukset. Arvioinnissa käytetään mahdollisuuksien mukaan lajiliittojen omia testejä. Harrastuneisuuden arvioinnissa avainkohteina ovat opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen urheiluvalmennuksessa.

Arvioinnilla ja valmentajan palautteella pyritään ohjaamaan ja kehittämään opiskelijan edellytyksiä arvioida myös itse itseään. Harjoituspäiväkirjan pidon merkitystä korostetaan paitsi valmentajan ja urheilijan välisenä kommunikointivälineenä myös hyvänä itsearviointin ja oman kehittymisen tarkkaillon välineenä.

Lisäksi olisi hyvä pohtia tapoja millä valmentaja kunkin kurssin päätyttyä kykenisi antamaan kannustavaa ja ohjaavaa palautetta urheilijalle.

8.4. **Urheiluvalmennuksen yleiset tavoitteet ja sisällöt**

8.4.1. **Yleiset tavoitteet**

1. opiskelija kehittyy urheilijana sekä suorittaa lukio-opinnot ja ylioppilastutkinnon sekä kykenee arvioimaan ja suunnittelemaan jatko-opintomahdollisuuksia
2. opiskelija ymmärtää systemaattisen harjoittelun periaatteet ja sitoutuu määrätietoiseen harjoitteluun
3. opiskelijan oma ajattelu ja päätöksentekokyky kehittyvät
4. opiskelija omaksuu urheilullisen elämäntavan ja oikeat elämänhallintataidot, jota kautta hän ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehittymisessään

5. valmennus painottaa taidon kehittymistä niin lajiharjoittelussa kuin fyysisessä oheisharjoittelussakin
6. valmennus luo kannustavan ja kehitysmuotoisen ilmapiirin, jossa opiskelija säilyttää mielenkiintonsa urheiluun teemalla laadukkaasti, hyvin ja iloisesti
7. urheilulukio on osa lajiliittojen valmennusjärjestelmää, jolloin kouluun hakeutuvat lahjakkaat urheilijat ja ammattitaitoiset valmentajat. Järjestelmä pyrkii kehittämään ammattimaisen valmennuksen olosuhteita.

8.4.2. Yleiset sisällöt

1. Kokonaisvaltainen kehittäminen
 - tavoitteena tasapainoinen nuori, joka omaa hyvät elämänhallintataidot sekä ymmärryksen mahdollisuuksistaan lukio-opintojen jälkeen
 - urheilun ja opintojen yhdistämistä tukevat opinto-ohjaajat, opettajat, koulun valmentajat, rehtori, seuravalmentajat ja lajiliitot
 - yhteistyön kautta urheilijoille pyritään tarjoamaan opintoja ja urheilua tukevia palveluita, kuten fysioterapia, hieronta, urheilulääkäri, psykologin palvelut ja ravitsemukseen liittyvät palvelut. Tukipalvelut painottavat toiminnassaan erityisosaamisalueensa koulutusta ja ongelmien ennaltaehkäisyä.
2. Valmennuksen laatu
 - valmennuksesta vastaavat koulutetut ja ammattitaitoiset valmentajat
 - valmennusryhmä luo laadukkaan ympäristön urheilijan kehittymiselle
 - urheilijoilla on mahdollisuus ohjattuun tai vähintäänkin itsenäisesti toteutettuun mutta ohjatusti suunniteltuun harjoitteluun
 - toimiva yhteistyö lajiliittojen, paikallisten seurojen ja seuravalmentajien kanssa, jossa määritellään kouluvalmennuksen rooli urheilijan kokonaiharjoittelussa
 - jatkuva valmentajakoulutus on osa koulun valmennuksen kehittämistä
3. Urheilijana kasvaminen
 - valmennus tähtää urheilijoiden itseohjautuvuuteen, jotta urheilijoilla on kyky ottaa vastuu omasta harjoittelustaan ja kehittymisestään lukioiän jälkeen
 - psyykinen valmennus on osa koulun päivittäistä valmennustoimintaa. Se ilmenee
 - i. jatkuvana vuorovaikutuksena urheilijoiden ja valmentajien välillä
 - ii. valmentajan tilanneherkkyytenä, jossa valmentaja osaa tunnistaa kriisitilanteet ja ohjata urheilijaa niistä eteenpäin
 - iii. realistisena valmennusohjelmana, jossa urheilijan itseluottamus kehittyy harjoittelun myötä
 - iv. psyykkisen valmennuksen osioita, valmennuksen psykologiaa syventävänä kurssina, urheilupsykologipalvelut helposti saatavilla
 - urheilijoiden osallistuminen valmennuksen suunnitteluun ja kehittämiseen, toteuttamismuotoina esimerkiksi vuosittaiset keskustelutilaisuudet tai seminaarit
4. Valmennuksen monipuolisuus
 - kouluvalmennuksen painopisteenä lajitaitavuuden, yleistaitavuuden sekä tarvittavien fyysisten ominaisuuksien kehittäminen
 - valmentajien monipuolisen osaamisen kehittäminen eri lajien valmentajien yhteistyön kautta

8.5. Lajikohtaiset opetussuunnitelmat

Jääkiekko

Yleistä

Pohjois-Haagan yhteiskoulun jääkiekkovalmennusryhmä kokoontuu ohjattuihin aamuharjoituksiin kolme kertaa viikossa läpi lukuvuoden pois lukien koeviikot. Jääharjoitukset pidetään kaksi kertaa viikossa ja viikon kolmas harjoitus on oheisharjoittelua. Tiloina käytetään jäähalleja, muita lähiseudun liikuntapaikkoja ja koulun saleja (useimmiten Pirkkolan jäähalli ja Pirkkolan urheilupuiston muut palvelut). Oheisharjoittelu pitää sisällään lihahuoltoa, uintia, pallopelejä ja voimaharjoittelua aina harjoituskaudesta ja ajankohdasta riippuen.

Jääkiekkovalmennuksen toimintaperiaatteena on tukea pelaajien henkilökohtaisten taitojen kehittämistä. Valmennuksessa panostetaan osa-alueisiin, joihin seuratasolla ei ole aikaa ja mahdollisuuksia. Valmennuksen tavoitteena on antaa pelaajille vapaus toteuttaa itseään ja kehittää luovuuttaan pelaajana.

Valmennuksessa pyritään huomioimaan kilpailukauden ja seuratoiminnan eri vaiheet.

Pohjois-Haagan yhteiskoulun jääkiekkovalmennusryhmä toimii yhteistyössä jääkiekkoliiton ja pääkaupunkiseudun seurojen kanssa.

Tavoitteet

Jääkiekkovalmennuksen pääpainopisteenä on henkilökohtaisten lajitaitojen ja pelikäsityksen kehittäminen ja samalla tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus harjoitteluun kahdesti päivässä. Seuravalmennuksessa ei kilpailutoiminnan alkaessa jää riittävästi aikaa henkilökohtaiseen harjoitteluun, joten koulun aamuvalmennuksella on taidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen iso merkitys.

Jaksojen sisältö

Jaksokohtaiset sisällöt:

1. jakso: Valmistautuminen sarjakauteen:

- Oheisharjoittelu ja peruslajitaitoharjoittelu
 - kiekonkäsittelyä, liikkumista kiekon kanssa ja ilman, kiekon suojaus, perustaitojen ja tekniikoiden harjoittelua
 - paljon laukauksia ja maalintekoharjoitteita

2. jakso: Sarjakausi käyntiin

- Pelinomaiset harjoitteet
 - aluepelit
 - pelaaminen eri rooleissa ja tilanteissa

3. jakso: kilpailukausi kovimmillaan

- Maalinteko

- paljon laukauksia ja maalintekoharjoitteita
- palauttavat oheisharjoitteet
- lihahuolto

4. jakso: Kauden ratkaisut

- Palautuminen ja valmistautuminen kauden tärkeimpiin otteluihin
 - pelinomaiset harjoitteet
 - maalinteko (vrt. 3. jakso)
 - palauttavat oheisharjoitteet
 - lihahuolto

5. jakso: Ylimenokausi

- Jääharjoittelun päättyminen → oheisharjoittelu jään ulkopuolella
 - monipuolista oheisharjoittelua
 - fyysisten ominaisuuksien kehittäminen

Jalkapallo

Yleistä

Harjoitukset ovat kolme kertaa viikossa. Tytöt ja pojat harjoittelevat omina ryhminä. Optimaalinen ryhmäkoko on 20-25 pelaajaa, joista 2-4 on maalivahteja. Harjoittelu toteutetaan lajiharjoitteluna ja oheisharjoitteluna.

Tavoitteet

Valmennuksen tavoitteena on totuttaa urheilijat ammattimaiseen harjoitteluun, eli oppia harjoittelemaan kaksi kertaa päivässä. Urheilijalle annetaan mahdollisuus kehittää itseään ja yksilön omaa vastuuta korostetaan. Kokonaisrasituksen seurannasta vastaa urheilija ja seuravalmentajat. Pää tavoite on yksilön kokonaisvaltainen kehittäminen. Lajiharjoittelussa painottuu henkilökohtaisten taitojen kehittäminen. Lisäksi lajiharjoituksissa kehitetään pelitaitoja ja henkilö-/pelipaikkakohtaisia taktisia ratkaisuja. Fyysisistä ominaisuuksista voima- ja nopeusominaisuudet painottuvat. Kouluharjoittelu on osa urheilijan kokonaisharjoittelua (noin 1/3), ja se tukee seuraharjoittelua. Yhteistyötä pyritään tekemään seuravalmentajien kanssa.

Lajikohtaiset tavoitteet

- monipuolinen syöttötaito ja eri potkutekniikat
- ensimmäinen kosketus
- pelipaikkakohtainen erityisharjoittelu ja pelipaikkakohtaisten taitojen kehittäminen
- 1v1 pelaaminen
- maalintekotaito

Jaksojen sisältö

1. jakso

- lajiharjoitukset kaksi kertaa viikossa
 - henkilökohtainen ja pelipaikkakohtainen taito
 - syöttötaito pienpeleissä
- oheisharjoitus kerran viikossa

- nopeus- ja nopeusvoimaharjoittelu

2. jakso

- oheisharjoitukset kaksi kertaa viikossa
 - tutustutaan voiman eri osa-alueiden harjoitteluun ja lisätään urheilijan valmiuksia tehdä voimaharjoittelua itsenäisesti
 - koordinaatio-, kimmoisuus ja nopeusharjoittelu
 - pallopelit
- lajiharjoitukset kerran viikossa
 - peliharjoitukset
 - futsal

3. jakso

- lajiharjoitukset kaksi kertaa viikossa
 - perustaitoharjoitteet
 - maalintekoharjoitteet
 - syöttötaito pelitilanteessa (pienpelit)
- oheisharjoitus kerran viikossa
 - perusvoima
 - koordinaatio-, kimmoisuus- ja nopeusharjoittelu

4. jakso

- lajiharjoitukset kaksi kertaa viikossa
 - pelipaikkakohtainen taitoharjoittelu
 - pelitaito
 - syöttötaito pelitilanteessa (pienpelit)
 - maalintekoharjoitteet
- oheisharjoitus kerran viikossa
 - nopeusvoima
 - nopeus

5. jakso

- lajiharjoitukset kaksi kertaa viikossa
 - pelitaito
 - pelipaikkakohtainen taitoharjoittelu
 - maalintekoharjoitteet
- oheisharjoitus kerran viikossa
 - nopeus
 - räjähtävä voima

Urheilijoilla on mahdollisuus hyödyntää aamuharjoittelu toteuttamalla henkilökohtaista harjoitusohjelmaa.

Koripallo

Yleistä

Pohjois-Haagan yhteiskoulun koripallovalmennusryhmät kokoontuvat ohjattuihin aamuharjoituksiin kolme kertaa viikossa pois lukien koeviikot. Tytöt ja pojat harjoittelevat omissa ryhmissään.

Harjoituspaikkoina hyödynnetään lähiseudun liikuntapaikkoja (useimmiten Pirkkolan palloiluhallia, Maunulan liikuntahallia ja koulun tiloja). Lajiharjoittelun lisäksi ohjelmaan kuuluu monipuolista fyysisten ominaisuuksien kehittämistä.

Toimintaperiaatteena on tukea pelaajien henkilökohtaisten taitojen kehittämistä. Teemme yhteistyötä seuravalmentajien, Koripalloliiton ja Koululiikuntaliiton kanssa. Pelaajat voivat myös harjoitella omien seurajoukkueidensa valmentajien tekemien ohjelmien mukaan. Fyysistä kehittymistä seurataan vuosittain Koripalloliiton nuorten maajoukkueelle tehtyjen testipatterien ja lihastasapainokartoitusten avulla.

Valmennuksessa pyritään huomioimaan kilpailukauden ja seuratoiminnan eri vaiheet.

Tavoitteet

Valmennuksen tavoitteena on henkilökohtaisten lajitaitojen, pelikäsityksen sekä fyysisten ominaisuuksien kehittäminen. Samalla tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus harjoitteluun kahdesti päivässä. Tavoitteena on myös, että urheilija tiedostaa henkilökohtaisen vastuunsa omasta harjoittelustaan ja kehittymisestään.

Jaksojen sisältö

Jaksokohtaiset sisällöt:

1. jakso: Valmistautuminen sarjakauteen
 - Oheis- ja lajitaitoharjoittelu
2. jakso: Kilpailukausi
 - Pelinomaiset harjoitteet sekä tukiharjoittelu
3. jakso: Kilpailukausi jatkuu
 - Pelinomaiset harjoitteet sekä tukiharjoittelu
4. jakso: Kilpailukausi päättyy
 - Palautuminen ja valmistautuminen kauden tärkeimpiin otteluihin
5. jakso: Ylimenokausi
 - Lajiharjoittelu päättyy
 - monipuolisempaa oheisharjoittelua
 - mahdollisuus käydä teoriakursseja mm. erotuomarikortti, valmentajan peruskurssi, teippauskurssi

Salibandy

Yleistä

Pohjois-Haagan yhteiskoulun salibandyvalmennusryhmä harjoittelee aamuisin kolme kertaa viikossa. Harjoituspaikkana toimivat useimmiten Helsingin Arena Centerien tilat (pääpaikkana Ruskeasuon Arena Center).

Salibandyvalmennuksen toimintaperiaatteena on tukea pelaajien henkilökohtaisten taitojen kehittämistä. Valmennuksessa panostetaan osa-alueisiin, joihin seurasolla ei ole aikaa ja mahdollisuuksia. Valmennuksen tavoitteena on antaa pelaajille vapaus toteuttaa itseään ja kehittää luovuuttaan pelaajana. Valmennuksessa pyritään huomioimaan kilpailukauden ja seuratoiminnan eri vaiheet.

Toimimme yhteistyössä seuravalmentajien, Suomen Salibandyliiton sekä Koululiikuntaliiton kanssa.

Tavoitteet

Valmennuksen tavoitteena on henkilökohtaisten lajitaitojen, pelikäsityksen sekä fyysisten ominaisuuksien kehittäminen. Samalla tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus harjoitteluun kaksi kertaa päivässä. Tavoitteena on myös, että urheilija tiedostaa henkilökohtaisen vastuunsa omasta harjoittelustaan ja kehittymisestään.

Jaksojen sisältö

Jaksokohtaiset sisällöt:

1. jakso: Valmistautuminen sarjakauteen
 - Oheis- ja lajitaitoharjoittelu
2. jakso: Kilpailukausi alkaa
 - Oheis- ja lajitaitoharjoittelu
3. jakso: Kilpailukausi jatkuu
 - Pelinomaiset harjoitteet sekä tukiharjoittelu
4. jakso: Kilpailukausi jatkuu
 - Pelinomaiset harjoitteet sekä tukiharjoittelu
5. jakso: Kilpailukauden huipennus ja päätös
 - Palautuminen ja valmistautuminen kauden tärkeimpiin otteluihin

Muodostelmaluistelu

Yleistä

PHYK:n muodostelmaluistelun aamuvalmennusryhmä harjoittelee aamuisin jäähallissa (useimmiten Pirkkolan jäähalli) noin tunnin verran kerrallaan. Harjoitukset koostuvat pääosin yksilöharjoitteista ja pyrkivät kehittämään sekä monipuolistamaan yksilötaitoja. Harjoituksissa huomioidaan kauden eri vaiheet sekä luistelijoiden omien valmentajien toiveet.

Tavoitteet

Aamuvalmennuksen pääasiallisina tavoitteina on kehittää luistelijoiden yksilötaitoja, tuoda varmuutta omaan luisteluun sekä ylläpitää motivaatiota erilaisten harjoitteiden ja uuden oppimisen avulla.

Jaksojen sisältö

Peruluistelu

- kaarten syvyys
- polven käyttö
- luisteluasento

Askeltekniikka

- askelten puhtaus ja sujuvuus
- eri tempoiset askeleet ja askelsarjat
- uudet askeleet

Uudet yksilötaidot

- haastavat piruetit ja liu'ut
- askelsarjat

Oma(t) ohjelmat

Tanssi

Yleistä

Tanssivalmennukseen voi osallistua eri tanssilajien sekä muiden rinnakkaislajien edustajia. Harjoituksissa on ohjelmassa varsinaisen tanssivalmennuksen ohella myös kehonhuollollisia harjoitteita.

Tavoitteet

Tanssivalmennuksen tavoitteena on tukea urheilijoiden henkilökohtaisten taitojen kehittymistä sekä tukea omaa henkilökohtaista harjoitusohjelmaa. Lisäksi tavoitteena on perehtyä eri tanssimuotojen liikeoppiin ja ilmaisuun.

Tanssivalmennuksessa pyritään tukemaan ja kehittämään tanssijoiden mm. seuraavia ominaisuuksia ja taitoja:

- liikunnallisuus ja yleiset lajitaidot, kuten oman kehon tuntemus ja kehonhallinta sekä koordinaatio- ja rytmikyky
- ilmaisulliset taidot ja luovuuden käyttö
- tanssitekniset taidot

Tiedollisena tavoitteena on tutustuttaa urheilija monipuolisesti lajille ominaisiin harjoitteisiin ja kehuhoitomenetelmiin sekä sitä kautta myös vammojen ennaltaehkäisyyn. Eritystavoitteena on myös edistää urheilijan aloitteellisuutta ja itseohjautuvuutta sekä tiimityö- ja vuorovaikutustaitoja.

Jaksojen sisältö

Tanssimuodot valitaan jaksokohtaisesti ryhmän tavoitteiden ja toiveiden perusteella. Niihin voi sisältyä mm. seuraavia tanssilajeja: nykytanssi, jazztanssi, klassinen baletti, kilpatanssi, tanssillinen voimistelu, ilmaisu ja improvisaatio, showtanssi, street dance, hiphop sekä afrotanssi.

Kehonhuoltoharjoitteet sisältävät jaksoittain vaihtelevia kokonaisuuksia painottuen lihaskunto-, liikkuvuus- ja rentoutusharjoitteisiin. Vaikutteita voidaan ottaa myös mm. Pilateksesta, joogasta ja tai chista.

Valmentautumiseen voi sisältyä lisäksi esimerkiksi esitysmateriaalin työstämistä koulun juhliin tai muihin tilaisuuksiin.

Lajin erityispiirteet

Tanssivalmennuksessa yhdistyvät tanssilliset, taiteelliset sekä urheilulliset elementit. Valmennuksessa painotetaan myös vuorovaikutusta eri tanssilajien välillä.

Muut lajit

Yleistä

Muiden lajien opetussuunnitelmatyö on vielä kesken. Koulussa on urheilijoita n. 30 eri lajista. Minkä tahansa lajin urheilijat ovat tervetulleita Pohjois-Haagan yhteiskouluun. Lajikohtaisten opetussuunnitelmien valmistuessa lisätään muiden lajien suunnitelmat tähän opetussuunnitelmaan.

Yksilölliset lajit

Kaikissa lajeissa ei välttämättä tarjota kaiken aikaa johdettua valmennusta. Tällöin kysymyksessä ovat ns. pienemmät lajit, joita tässä opetussuunnitelmassa kutsutaan nimellä yksilölliset lajit.

Näiden yksilöllisten lajien urheilijoiden harjoittelu suunnitellaan yhdessä henkilökohtaisten valmentajien ja koulun edustajien kanssa. Harjoittelu toteutetaan joko itsenäisesti tai henkilökohtaisten valmentajien johdolla. Urheilijoiden harjoitussuunnitelmat tulee hyväksyttää etukäteen ja harjoittelun toteutuksesta tulee raportoida koulun edustajille.

Joissain tapauksissa koulu järjestää myös yhteisiä harjoitustapahtumia ryhmäharjoituksina näiden yksilöllisten lajien edustajille. Yksilöllisten lajien urheilijat voivat harjoitella myös yhdessä muiden urheiluoppilaitosten harjoitusryhmien kanssa.